

Stichting Markant Onderwijs / Stichting Vrije School Breda
Breda

GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG 2018

INHOUDSOPGAVE

A	BESTUURSVERSLAG	PAGINA
	Bestuursverslag	3
	Financiële positie	31
	Resultaat	32
	Kengetallen	33
B	GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	
B1	Grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening	35
B2	Geconsolideerde balans per 31 december 2018	40
B3	Geconsolideerde staat van baten en lasten 2018	42
B4	Geconsolideerde kasstroom 2018	43
B5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2018	
1.1	Immateriële vaste activa	44
1.2	Materiële vaste activa	44
1.5	Vorderingen	45
1.7	Liquide middelen	46
2.1	Eigen vermogen	47
2.2	Voorzieningen	47
2.4	Kortlopende schulden	48
	Model G: verantwoording subsidies OCW (geconsolideerd)	49
	Gebeurtenissen na balansdatum	50
B6	Niet uit de balans blijvende verplichtingen (geconsolideerd)	51
B7	Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2018	
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	52
3.2	Overige overheidsbijdragen	52
3.5	Overige baten	52
4.1	Personele lasten	53
4.2	Afschrijvingslasten	53
4.3	Huisvestingslasten	54
4.4	Overige instellingslasten	54
4.4.2	Leermiddelen	54
5	Financiële baten en lasten	55
	WNT Verantwoording (geconsolideerd)	56
	Overzicht verbonden partijen	59
C	ENKELVOUDIGE JAARREKENING STICHTING MARKANT	60
D	OVERIGE GEGEVENS	
D1	Controleverklaring	79
	BIJLAGE	
E1	Gegevens over de rechtspersoon	84

BESTUURSVERSLAG

Bestuursverslag 2018

Stichting Markant Onderwijs Breda

De Toermalijn
Openbare basisschool

Zuster Boomaarsstraat 4 - 4854 KE Bavel - 0161-4329872
Directie: Gert-Jan Heeren
Brinnummer 24BE

de Klokkebei
OPENBARE BASISCHOOL

Sterstraat 1 - 4851 BG Ulvenhout - 076-5640242
Directie: Jos Ermens
Brinnummer: 06BB

de Springplank
OPENBARE BASISCHOOL JENAPLAN

Kriekenstraat 43 - 4847 HE Teteringen – 076- 5812119
Directie: Anja Gussenhoven en Monique de Jong
Brinnummer: 18GP

de Tweesprong
OPENBARE BASISCHOOL DUBBELWIJS

Kapelstraat 15 – 4817 NX Breda - 076-5811575
Directie: Gré van Pelt
Brinnummer: 11SJ

het Noorderlicht
OPENBARE BASISCHOOL

Cornelis Florisstraat 25 - 4827 CN Breda - 076-5871948
Directie: Per 1 maart Annette de Wit
Vanaf Brinnummer: 12LV

Jan Nieuwenhuyzenstraat 15 – 4818 RH Breda – 076-5207779
Straatweide 30 - 4841 ND Prinsenbeek - 076-5413230
Directie: Carla van Eijk en Monique van Doorn
Brinnummer: 23PD

de Wildert
OPENBARE BASISCHOOL DUBBELWIJS

Twaalfbunder 2 – 4823 BJ Breda - 076-5414222
Directie: Interim, Bob Schram
Brinnummer: 21PP

INHOUDSOPGAVE BESTUURSVERSLAG

1.	Algemene informatie	4
2.	Samenstelling van Raad van Toezicht, College van Bestuur en directie	4
3.	Doelstelling van Stichting Markant Onderwijs	4
4.	Beleid en kernactiviteiten	4
5.	Onderwijskundige en programmatische zaken	5
5.1	Karakter van openbaar onderwijs en diversiteit	5
5.2	Kwaliteitszorg	5
5.3	Digitalisering van onderwijs	5
5.4	Passend Onderwijs	5
5.5	Onderwijskansenbeleid en Vroeg- en voorschoolse educatie	6
5.6	HRM	7
5.7	Profilering en marketing	7
6.	Juridische structuur en organisatiestructuur	7
7.	Verslag van activiteiten en resultaten	8
7.1	Samenwerking	8
7.2	Onderwijsprestaties	8
8.	Personele aangelegenheden	11
8.1	Beleid	11
8.2	Personeelsbeleid	11
8.3	Verzuim	13
8.4	Mobiliteit	13
8.5	Nascholing	13
9.	Financiële informatie	14
9.1	Ontwikkeling gedurende boekjaar	14
9.2	Exploitatieresultaat en toelichting op het resultaat	16
9.3	Treasury	18
9.4	Kasstroom en financieringsbehoefte	18
9.5	(Financiële) risico's	18
9.6	Evaluatie vermogenspositie / financiële buffer	19
9.7	Continuïteitsparagraaf	21
9.8	Werkdrukakkoord	23
10.	Huisvesting	24
11.	Governance	24
12.	Dialogo met belanghebbenden (horizontaal)	24
13.	Politieke en maatschappelijke ontwikkelingen	25
14.	De Raad van Toezicht	25
14.a	Algemeen referentiekader voor de RvT	25
14.b	Samenstelling van de RvT in 2018	26
14.c	Commissies van de RvT in 2018	26
14.1	Samenvatting van de resultaten en bevindingen van de uitoefening van het toezicht en zelfevaluatie	27
14.1.a	Zelfevaluatie 2018	27
14.2	Feiten	27
14.2.a	De vergadering van de RvT	27
14.2.b	Vergaderingen van de commissies van de RvT	27

14.2.c	Besluitvorming / goedkeuring	28
14.2.d	Jaarlijkse zelfevaluatie	28
14.2.e	Raad van Toezicht / DOPO	28
14.2.f	Raad van Toezicht / Schoolvisites / Bijeenkomsten	28
14.2.g	Raad van Toezicht / BAC	28
14.2.h	(Neven)functies van de leden van de RvT	28
14.2.i	Het rooster van aftreden	28
14.2.j	Initiatieven gebaseerd op de regeling voor klokkenluiders	28
Bijlage	Verantwoording Prestatiebox	29

Voorwoord College van Bestuur

We kijken terug op een goed 2018.

Het aantal leerlingen steeg in 2018 licht ten opzichte van 2017. Per 1 oktober 2017 waren 2097 leerlingen ingeschreven, op 1 oktober 2018 waren dat 2101 leerlingen. In onderstaand overzicht het aantal leerlingen per school per teldatum.

Scholen	Teldatum 1-10-2017	Teldatum 1-10-2018
OBS Apollo	119	0
OBS Klokkebei	326	355
OBS De Tweesprong	253	235
BS Het Noorderlicht	281	263
OJS De Springplank	134	143
OBS De Wildert	174	151
Montessori+ Breda	467	631
OBS De Toermalijn	343	323
Totaal	2097	2101

In het verslagjaar werd verder gewerkt aan de speerpunten van het Bestuurs Ondernemings Plan 2016-2020. Met name op het terrein van kwaliteitszorg zijn flinke stappen gezet. Verderop in dit jaarverslag wordt dit nader toegelicht en wordt ook aandacht besteed aan ontwikkelingen t.a.v. de overige speerpunten.

Onder invloed van de ontwikkeling van het aantal leerlingen op OBS De Apollo (krimp) en OBS De Montessori+ (sterke groei) is er besloten per 1 augustus 2018 te fuseren waarna de Apollo verder is gegaan als Montessori+, locatie Prinsenbeek. Zoals blijkt uit bovenstaand overzicht is de beoogde groei van de locatie Prinsenbeek inmiddels op gang gekomen.

Het aantal medewerkers nam in 2018 toe naar 201 (was 189) maar in fte's was sprake van een toename naar 150,91 fte (was 137,17 fte). Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2018 4,92%; dat is een flinke daling in vergelijking met 2017 (6,46%).

Voor de nieuwbouw van OBS de Toermalijn werd er eind oktober door BreedSaam overeenstemming bereikt met de bezwaarmakers in Bavel. Daarmee werd een procedure bij de Raad van State voorkomen en kon de voorbereiding van de nieuwbouw van o.a. de Toermalijn starten. De bouw zal eind september 2019 aanvangen en zo'n veertien maanden in beslag nemen.

De verbouw voor de Tweesprong verliepen ook voorspoedig. In de herfstvakantie van 2017 verhuisde de school naar een tijdelijke huisvesting in de Kameelstraat. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 is de school terug gekeerd naar een mooi uitgebreid en verbouwd schoolgebouw aan de Kapelstraat.

Jos de Kort, voorzitter van Stichting Markant Onderwijs kondigde aan per 1 januari 2019 met keuzepensioen te gaan en zijn opvolging werd met de benoeming van ondergetekende per 1 februari 2019 ingevuld.

Alle medewerkers en directieleden hartelijk dank voor hun inzet en betrokkenheid in 2018. Onderwijs is mensenwerk en de kwaliteit van onderwijs wordt elke dag opnieuw op onze scholen gemaakt; dat kan alleen door medewerkers die intrinsiek gemotiveerd zijn leerlingen het beste te geven van wat ze hebben. Daarmee mogen alle leerlingen en ouders van Stichting Markant Onderwijs zich gelukkig prijzen.

Breda, 1 juni 2019

De heer drs. J.(Johan) van Knijff

College van Bestuur,
Stichting Markant Onderwijs

1 Algemene Informatie

Stichting Markant Onderwijs verzorgt het openbaar primair onderwijs in de gemeente Breda. Zij doet dit met zeven scholen die verspreid liggen in de stad Breda en in Bavel, Prinsenbeek, Teteringen en Ulvenhout.

Het bestuur bureau van de stichting is per 14 december 2018 gevestigd aan Cosunpark 21, 4814 ND in Breda en is telefonisch bereikbaar onder nummer 076 - 5289360.

Stichting Markant Onderwijs is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 20151892.

Meer algemene informatie met betrekking tot Stichting Markant Onderwijs en de onder haar ressorterende scholen is te vinden op www.markantonderwijs.nl

2 Samenstelling van Raad van Toezicht en College van Bestuur

In 2018 kende de Raad van Toezicht de volgende samenstelling:

- De heer drs. J.A. (Jan) van Dijk, voorzitter
- De heer drs. C. (Coks) Glerum, vicevoorzitter
- Mevrouw D.M. (Daphne) Heeroma MCM, lid
- Mevrouw drs. R.G. (Rachel) de Kort RA, lid
- De heer mr. M.E. (Mark) Pijning, lid

Het College van Bestuur bestond in 2018 uit de heer drs. J.W.C.J.M. de Kort.

3 Doelstelling van Stichting Markant Onderwijs

De missie van Stichting Markant Onderwijs geeft de aard en het bestaansrecht van de organisatie weer en luidt als volgt:

Stichting Markant Onderwijs wil kwalitatief hoogwaardig onderwijs aanbieden dat toegankelijk is voor alle kinderen in Breda. Daarbij wordt bewust omgegaan met de verscheidenheid in achtergronden en mogelijkheden van kinderen. Het onderwijs is gericht op het ontwikkelen van een groeiende zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van kinderen binnen een veilig en respectvol pedagogisch klimaat waarbij in kindcentra nauw samengewerkt wordt met kinderopvang-, onderwijs- en overige instellingen in de wijk en in de stad.

Stichting Markant Onderwijs is een schoolbestuur, dat focust op:

- a. De kwaliteit van de onderwijsuitvoering. De medewerkers van Stichting Markant Onderwijs, zowel individueel als in teamverband, bepalen de kwaliteit en opbrengsten van het onderwijs. Stichting Markant Onderwijs wil haar medewerkers daarom niet alleen uitdagen maar ook faciliteren.
- b. De continuïteit in termen van omvang en bedrijfsvoering. Uitgangspunten zijn dat de exploitatie in de lopende planperiode 2016-2020 minimaal op nul dient uit te komen en dat in principe elke school kostendekkend draait.
- c. De toegankelijkheid van het onderwijs is onlosmakelijk verbonden met het openbare karakter van Stichting Markant Onderwijs, dat zich richt op het aanbieden van diverse onderwijsconcepten en arrangementen, die ouders voldoende specifieke keuze- en participatiemogelijkheden bieden passend bij hun kind.

4 Beleid en kernactiviteiten

Zoals blijkt uit de missie is de kernactiviteit van Stichting Markant Onderwijs het realiseren van kwalitatief hoogwaardig algemeen toegankelijk openbaar onderwijs in de gemeente Breda en het zorg dragen voor de continuïteit daarvan. Alle scholen van Stichting Markant Onderwijs staan open voor alle kinderen ongeacht hun geloofsovertuiging en/of afkomst. Stichting Markant Onderwijs heeft zowel oog voor leerlingen met onderwijsachterstanden en beperkingen als voor hoogbegaafde kinderen.

De missie en visie zijn vertaald in een Bestuurs Ondernemings Plan (BOP) en daarvan afgeleide deelplannen op het gebied van leerlingenzorg, personeel, huisvesting en onderhoud, financiën en investeringen. Het BOP, met als titel "Om de kwaliteit van ons onderwijs" kent vijf prioriteiten:

1. Kwaliteitszorg en Integraal.
2. Digitalisering van onderwijs.
3. Passend Onderwijs.
4. HRM-beleid en ontwikkeling van medewerkers.
5. Profileren en marketing.

Het strategische bestuursbeleid is geoperationaliseerd in te behalen resultaten. Daarvan afgeleide te behalen resultaten op schoolniveau zijn door elke school uitgewerkt in een School Ondernemings Plan (SOP). De schooldirecteuren zijn verantwoordelijk voor de realisatie daarvan.

Om het beleidsvoerende vermogen binnen Markant Onderwijs zo groot mogelijk te laten zijn, is de beleidsverantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie gelegd. Daarmee wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt dat alle scholen een duidelijk 'eigen gezicht' (profiel) hebben.

In het kader van de afstemming en prioriteitsstelling tussen College van Bestuur en directeuren is in 2015 het managementcontract geïntroduceerd. Daarin zijn tien afspraken opgenomen over de ontwikkeling van elke school. Vijf afspraken zijn voor alle scholen gelijk, de andere vijf zijn schoolspecifiek.

5 Onderwijskundige en programmatische zaken

5.1 Karakter openbaar onderwijs en diversiteit

Het openbaar onderwijs is algemeen toegankelijk binnen de zorgmogelijkheden van Stichting Markant Onderwijs als geheel en de afzonderlijke scholen in het bijzonder. Stichting Markant Onderwijs streeft naar een veilige en stimulerende leeromgeving. Dit betekent dat gewerkt wordt in een veilig pedagogisch klimaat waarin naast ruime aandacht voor cognitieve aspecten ook ruimte is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en zelfstandigheid van de leerlingen. De zeven scholen van Stichting Markant Onderwijs hebben onderscheidende onderwijsconcepten, waaronder Jena-plan- en Montessori onderwijs. Alle scholen geven op eigen wijze vorm aan vernieuwend onderwijs. Profilering op schoolniveau wordt vanuit het bestuur nadrukkelijk gestimuleerd.

5.2 Kwaliteitszorg

Alle Markantscholen werken met het administratie- en leerlingvolgsysteem Parnassys. Dit maakt het mogelijk om per school de tussentijdse leeropbrengsten en eindopbrengsten op uniforme en systematische wijze te monitoren.

Eind 2017 werd bekend dat Parnassys de samenwerking met Integraal gaat stopzetten. Parnassys gaat samenwerken met het kwaliteitszorginstrument WMK-PO. In augustus 2018 verdwijnt Integraal definitief. In de eerste helft van 2018 hebben we onderzoek gedaan naar andere kwaliteitszorginstrumenten. Op dat moment zijn er geen andere instrumenten op de markt die Integraal of WMK kunnen evenaren. Daar komt in september verandering in, als de bedenker van Integraal met het instrument de Successpiegel op de markt komt.

Na een eerste verkenning hebben de directeuren van Markant Onderwijs besloten beide instrumenten middels een pilot uit te proberen. In 2019 zullen we een definitieve keuze maken met welk instrument we verder gaan.

Met behulp van het kwaliteitszorginstrument én de bovenschoolse module Ultimview van Parnassys kan de kwaliteit van de scholen breder en beter worden gemonitord. Het systeem bevat onder meer een cockpit met een "early warning" functie met betrekking tot de tussentijdse en eindopbrengsten, de interne doorstroom en uitstroom van de leerlingen en de gemeten tevredenheid van ouders, leerlingen en medewerkers met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs, de organisatie en de wijze van leiding geven. Zo wordt het voor de schooldirectie(s) en het College van Bestuur mogelijk (pro)actief in te grijpen en bij te sturen in situaties waarin dat nodig is.

In 2018 besteden alle scholen stelselmatig aandacht aan het formuleren en uitvoeren van kwaliteitsbeleid. Tevens houden zij zichzelf een spiegel voor bij de opbrengsten daarvan. Iedereen werkt inmiddels met een kwaliteitskalender, zodat kwaliteitszorg een zaak van het hele team is. In 2018 is er tevens een bovenschoolse kwaliteitskalender geïmplementeerd. De Springplank, De Toermalijn, Montessori + Breda en De Wildert kregen in 2018 een auditvisite. Ook dit jaar volgen de auditoren een scholing 'auditing' verzorgd door Edux.

Dat we met deze stappen vooruitgang hebben geboekt op het terrein kwaliteitszorg bleek ook uit het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs in het kader van het bestuursgericht toezicht. In het eindrapport in 2018 concludeert de inspectie dat het bestuur van Markant Onderwijs zijn verantwoordelijkheid voor goed onderwijs waarmaakt en dat de sturing op kwaliteitszorg en het financieel beheer binnen de stichting op orde zijn. Dit positieve oordeel stimuleert ons om voort te gaan op de ingeslagen weg.

5.3 Digitalisering van Onderwijs

Digitalisering heeft in 2018 opnieuw veel aandacht gehad binnen Markant Onderwijs, zowel op bovenschools niveau als op de verschillende scholen. In het Voorjaar 2018 zijn alle maatregelen uitgevoerd waarbij we met 'Google for Education' ook een overstap hebben gemaakt naar werken 'in the cloud'.

Alle scholen en het bestuurskantoor gingen met een geheel nieuwe, eigentijdse website begin 2018 'in de lucht'.

5.4 Passend Onderwijs

Vanaf 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs van kracht. Uitgangspunt van die wet is dat kinderen thuisnabij onderwijs krijgen en zoveel als mogelijk een plaats krijgen in het reguliere basisonderwijs. Met de start van passend onderwijs is ook samenwerkingsverband 30-03 OOK (Optimale Onderwijs Kans) van start gegaan. Het College van Bestuur van Stichting Markant Onderwijs heeft zitting in het bestuur van het samenwerkingsverband. Binnen het samenwerkingsverband wordt gewerkt in drie subregio's, waaronder de subregio Breda. Binnen deze subregio zijn weer vier clusters van scholen actief. Deze clusters zijn geografisch georganiseerd; dat betekent dat scholen van verschillende

besturen daarin samenwerken om te komen tot een passend aanbod in de wijk. Alle scholen van Stichting Markant Onderwijs hebben in verband met de invoering van passend onderwijs een ondersteuningsprofiel opgesteld.

De doelstellingen van passend onderwijs worden door scholen breed gedragen. In algemene zin ervaren zij wel dat het werken aan passend onderwijs belastend is, vooral door intensievere problematiek (m.n. gedragsproblematiek) bij leerlingen. Ook de administratieve kant van passend onderwijs wordt als intensief ervaren. Vanuit het bestuur van het samenwerkingsverband is hiervoor aandacht, mede in relatie tot de voorbereiding van een nieuwe Ondersteuningsplan 2018-2022.

Vanuit het samenwerkingsverband ontvangt Markant Onderwijs middelen voor lichte en voor zware ondersteuning. In onderstaande tabel zijn de ontvangen bedragen opgenomen.

Tabel middelen passend onderwijs

Middelen lichte ondersteuning	€ 317.921
Preventieve middelen Zware Ondersteuning	€ 49.804
Coördinatie Regionaal samenwerkingsverband	€ 7.326
Extra middelen Passend Onderwijs	€ 164.000
Middelen Arrangementen Zware Ondersteuning	€ 197.999
Totaal	€ 737.050

De middelen voor lichte ondersteuning zijn gebaseerd op een vast bedrag per op teldatum ingeschreven leerling. Dit bedrag (€ 144 per leerling) wordt aan schoolbesturen uitgekeerd. Binnen Markant onderwijs worden de middelen lichte ondersteuning gedeeltelijk centraal gehouden (een bedrag van € 80.000) om maximaal 20 interne aanvragen voor een arrangement lichte ondersteuning te kunnen honoreren. Het restant wordt op basis van een vast bedrag per leerling verdeeld over de scholen; zij zetten de middelen in overeenstemming met de daarvoor geldende kaders. Op grond van een evaluatie zullen vanaf augustus 2018 alle middelen lichte ondersteuning worden verdeeld over de scholen.

De middelen zware ondersteuning worden toegekend op basis van een aanvraag ('het groeidocument'). In 2018 honoreerde het samenwerkingsverband 21 nieuwe aanvragen voor een arrangement zware ondersteuning. (Totale bekostiging op basis van 55 verschillende leerlingen)

Eind 2017 heeft het bestuur van het Samenwerkingsverband besloten tot het toekennen van extra bijdragen aan de schoolbesturen voor de schooljaren 2018-2019 en 2019-2020. Voor beide schooljaren komt op stichtingsniveau een extra bijdrage beschikbaar van € 104.000. De extra bijdragen zijn met name bedoeld om de basisondersteuning op scholen verder te verbeteren.

Op OBS de Toermalijn bestaat sinds 1 maart 2014 een Parelklas. Deze is ingericht met als doel om kinderen met een verstandelijke beperking thuis nabij onderwijs te bieden. De ervaringen met de Parelklas zijn positief. Leerlingen, ouders, leerkrachten én 'reguliere' leerlingen van OBS De Toermalijn zijn enthousiast. In het kader van het onderzoek Bestuur Gericht Toezicht heeft de Inspectie van het Onderwijs geconstateerd dat de bekostiging van de Parelklas niet passend is bij de bestaande wettelijke kaders. Overleg met Stichting Inos en het Samenwerkingsverband heeft geleid tot een andere bekostigingsmethodiek die wel past bij de wettelijke kaders. Deze zal met ingang van het schooljaar 2018-2019 worden toegepast.

Stichting Markant Onderwijs heeft de afdeling voor voltijdonderwijs aan hoogbegaafde leerlingen voortgezet; deze is ondergebracht bij Montessori+ Breda en bij Montessori+ Prinsenbeek per 1 augustus 2018. De belangstelling voor dit onderwijs is onverminderd groot. De leerlingen van de HB-afdeling komen uit Breda maar ook uit de wijde omgeving. De afdeling is niet vrij toegankelijk. Voordat een leerling wordt toegelaten wordt onderzocht of hij/zij voldoet aan bepaalde geschiktheidseisen en of de school de leerling de vereiste zorg kan bieden.

5.5 Onderwijskansen beleid en Vroeg en voorschoolse educatie

Verschillende scholen van Markant Onderwijs participeren in het onderwijskansenbeleid van gemeente Breda. Evenals in voorgaande jaren is een beroep gedaan op gemeentelijke subsidie voor Schakelklassen. Deze subsidie is beschikbaar voor alle Bredase scholen met leerlingen met een aantoonbare taalachterstand. Deze extra bijdrage geeft scholen de gelegenheid om in kleine groepjes extra aandacht te besteden aan taalontwikkeling. De scholen van Markant ontvingen in 2018 in totaal € 63.722,83 aan subsidie voor Schakelklassen. Het is onzeker hoe hoog de gemeentelijke subsidie de komende jaren zal zijn. Dit is onder meer afhankelijk van besluitvorming door de Tweede Kamer over inhoud en financiering van het onderwijsachterstandenbeleid.

Naast de subsidie voor schakelklassen, ontvingen een aantal Markant-scholen ook subsidie voor Zachte Landing. Dit betreft kinderen die korter dan 3 jaar in Nederland zijn en Nederlandse taal (nog) niet machtig zijn. Markant heeft hiervoor een subsidiebedrag ontvangen van € 36.555,00.

Het gemeentelijk beleid op het terrein van Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE) is gecontinueerd. In dit beleid staat (inhoudelijke) samenwerking tussen voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs centraal. Onder andere de overdracht van ontwikkelingsgegevens over de kinderen van voorschool naar onze scholen is gestructureerd. In het kader van het VVE-beleid worden op OBS Het Noorderlicht en OBS De Tweesprong gewerkt aan ouderbetrokkenheid (o.a. met het programma LOGO-3000). Dit ter bevordering van de taalontwikkeling van de leerlingen én de (verplichte) ouderbetrokkenheid hierbij. Markant heeft hiervoor een gemeentelijke subsidie ontvangen van € 10.000. Beide scholen beschikken over een in pandige VVE-voorziening (Voorschool).

De Onyxscholen, een samenwerkingsverband van scholen van Stichting Markant Onderwijs en andere besturen primair onderwijs in economisch minder sterke wijken van Breda, organiseren jaarlijks gezamenlijke projecten, bijvoorbeeld rondom onderwijs op onderwijskansenscholen en ouderbetrokkenheid. De directeur van OBS De Tweesprong fungeert als voorzitter van Onyx. In 2018 heeft Markant voor die scholen een subsidiebedrag ontvangen van € 30.000, om diverse onderdelen van de problematiek aan te kunnen pakken.

5.6 HRM

De in het Bestuurs Ondernemingsplan 2016-2020 geformuleerde doelstelling om een nieuwe nota HRM-beleid vast te stellen is niet gerealiseerd. Omdat prioriteit gegeven moest worden aan andere zaken, kon onvoldoende tijd worden geïnvesteerd in deze activiteit. In 2019 zal HRM prioriteit krijgen, zo zal de nieuwe HRM nota in 2019 worden opgesteld.

5.7 Profilering en Marketing

De in relatie tot de overige prioriteiten van het BOP uitgevoerde activiteiten hebben bijgedragen aan een positief profiel van de scholen en van de stichting: de uitkomst van het onderzoek (eind 2017) door de Inspectie van het Onderwijs, de realisatie van nieuwe websites, de Parelklas en het HB-onderwijs. De fusie tussen Montessori+ en Apollo heeft de nodige publiciteit gekregen en geleid tot een groei van het aantal leerlingen van de locatie Prinsenbeek.

6 Juridische structuur en organisatie

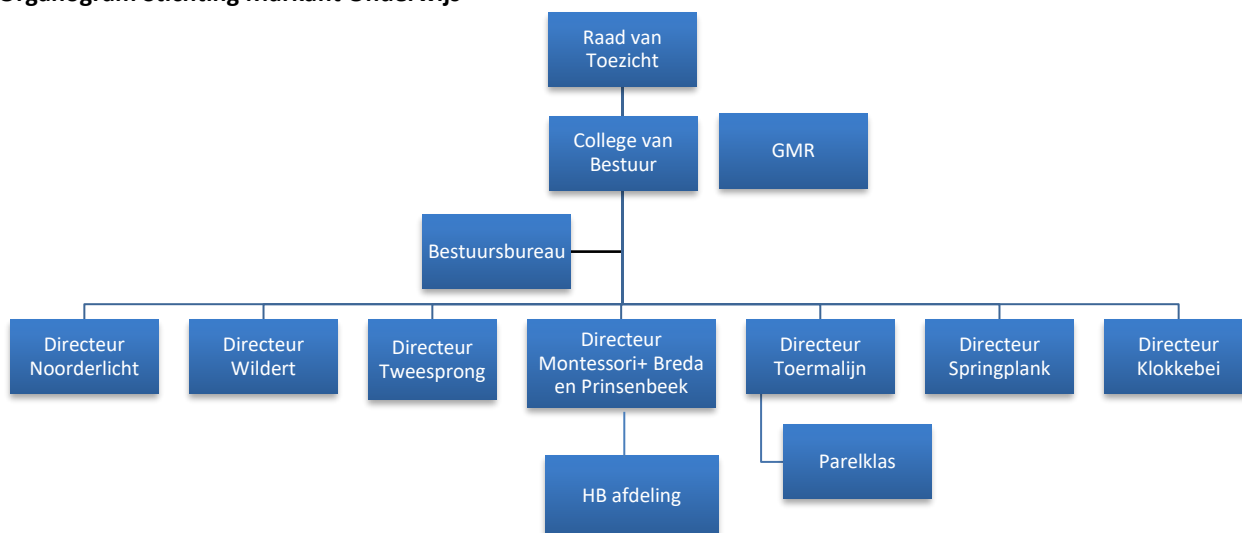
Stichting Markant Onderwijs is een stichting zonder winstoogmerk. Het organogram van Stichting Markant Onderwijs is hieronder weergegeven. Naast een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) op stichtingsniveau kent elke school een Medezeggenschapsraad (MR) en een Oudercommissie.

Het managementteam van elke school bestaat in het algemeen uit de directeur, team- of bouwcoördinatoren en de IB'er (Intern Begeleider).

Het bestuursbureau bestaat uit een managementassistente (0,8 fte) en een stafmedewerker personeel en financiën (1 fte). Daarnaast zijn een bovenschools coördinator digitalisering (0,4 fte), een algemeen stafmedewerker onderwijs & kwaliteit (0,6 fte) en een HB-deskundige (0,2 fte) werkzaam.

De directeuren van de scholen maken deel uit van het directeurenoverleg van Stichting Markant Onderwijs, het DOPO. Dit overleg wordt voorgezeten door de voorzitter van het College van Bestuur en heeft een beleidsvoorbereidend karakter, stimuleert het bovenschools samenwerken en het leren van elkaar.

Organogram Stichting Markant Onderwijs

7 Verslag van activiteiten & resultaten

7.1 Samenwerking

Stichting Markant Onderwijs maakt deel uit van de volgende samenwerkingsverbanden:

- Regio Passend Onderwijs OOK (30-03); het College van Bestuur is lid van het bestuur van het samenwerkingsverband.
- Regionaal Platform Onderwijs West-Brabant; gericht op kennisdeling tussen besturen op o.a. terreinen als arbeidsvoorwaarden en professionalisering.
- Leswerk; gericht op het oplossen van vervangingsproblematiek in het primair onderwijs.
- Het Bestuurlijk Overleg Breda (BOB); het overkoepelende samenwerkingsverband van alle besturen voor PO en VO in de Gemeente Breda; het College van Bestuur is lid van het bestuur van het BOB.
- Coöperatie BreedSaam, verantwoordelijk voor de huisvesting van primair en speciaal onderwijs in de gemeente.

Stichting Markant Onderwijs werkt verder samen met de volgende partners:

- Kober kindercentra.
- Partou kinderopvang.
- Kinderdagverblijf Pebbels.
- Administratiekantoor ONS Onderwijs;
- De Pedagogische Academie van Avans Hogeschool; de directeur van OBS De Klokkebei maakt deel uit van de Werkveld Adviesraad.
- Arbo-Unie Nederland (op het gebied van ziekteverzuimbegeleiding).
- Onderwijsbegeleidingsdiensten en onderwijsadviesbureaus, waaronder Edux Breda en De Lerende School;
- PO-Raad; Stichting Markant Onderwijs is lid van de PO-raad.

7.2 Onderwijsprestaties

Alle Markantscholen namen deel aan de CITO eindtoets 2018 en hanteerden daarnaast in het kader van het Leerlingvolgsysteem (LVS) methode-onafhankelijke toetsen om de tussentijdse vorderingen en onderwijsopbrengsten op individueel, groeps- en schoolniveau te kunnen volgen.

Hieronder zijn de meerjarige scores van iedere school weergegeven. Markant Onderwijs hanteert als ambitieniveau voor de CITO eindtoets dat de scores van alle scholen op of boven het landelijk gemiddelde van hun schoolgroep liggen.

Tabel: CITO score op basis van de schoolgroepen

	Apollo	Klokkebeei	Montessori+ Breda	Noorderlicht	Springplank	Toermalijn	Tweesprong	Wildert
	03W	06BB	23PD	12LV	18GP	24BE	11SJ	21PP
2016	LG	534,9						
schoolgroep	1	1	2	30	6	3	24	9
schoolscore	538,1	537,8	536,6	529,8	529,4	535,5	534,2	536,6
ondergrens groep	535,1	535,1	534,9	530,6	534,3	534,8	531,5	533,9
land.gem. schoolgroep	537,1	537,1	536,9	532,6	536,3	536,8	533,5	535,9
bovengrens groep	539,1	539,1	538,9	534,6	538,3	538,8	535,5	537,9
2017	LG	535,1						
schoolgroep	1	1	1	31	5	3	23	9
schoolscore	536,4	536,2	535,4	532,4	532,4	536,8	538,0	533,8
ondergrens schoolgroep	535,1	535,1	535,1	530,4	534,5	534,8	531,6	533,9
land.gem. schoolgroep	537,1	537,1	537,1	532,4	536,5	536,8	533,6	535,9
bovengrens schoolgroep	539,1	539,1	539,1	534,4	538,5	538,8	535,6	537,9
2018	LG	535,6						
schoolgroep	0	0	1	30	3	3	25	6
schoolscore	539,1	540,7	535,2	530,4	527,0	535,9	536,9	538,0
ondergrens schoolgroep	535,2	535,2	535,1	530,6	534,5	534,8	531,3	534,3
land.gem. schoolgroep	537,2	537,2	537,1	532,6	536,5	536,8	533,3	536,3
bovengrens schoolgroep	539,2	539,2	539,1	534,6	538,5	538,8	535,3	538,3

Onder de ondergrens

Op of boven de ondergrens

Op of boven landelijk gemiddelde

Op of boven bovengrens

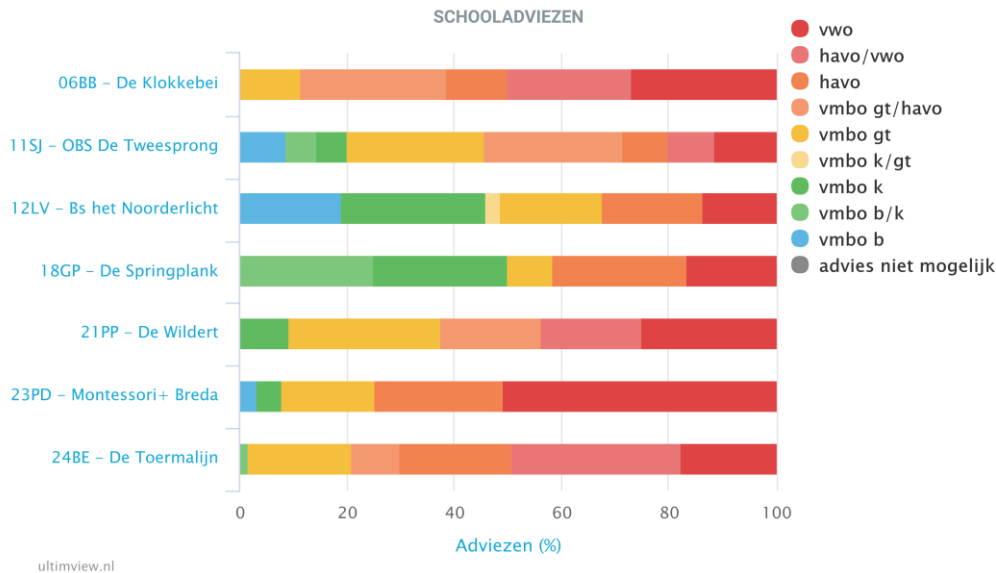
LG = landelijk gemiddelde

De inspectie maakt voor alle scholen gebruik van de ongecorrigeerde schoolscore. De onder- en bovengrens zijn afhankelijk van het percentage gewogen leerlingen op de hele school en zijn identiek aan de grenzen die de afgelopen jaren bij de Cito eindtoets basisonderwijs zijn gebruikt.

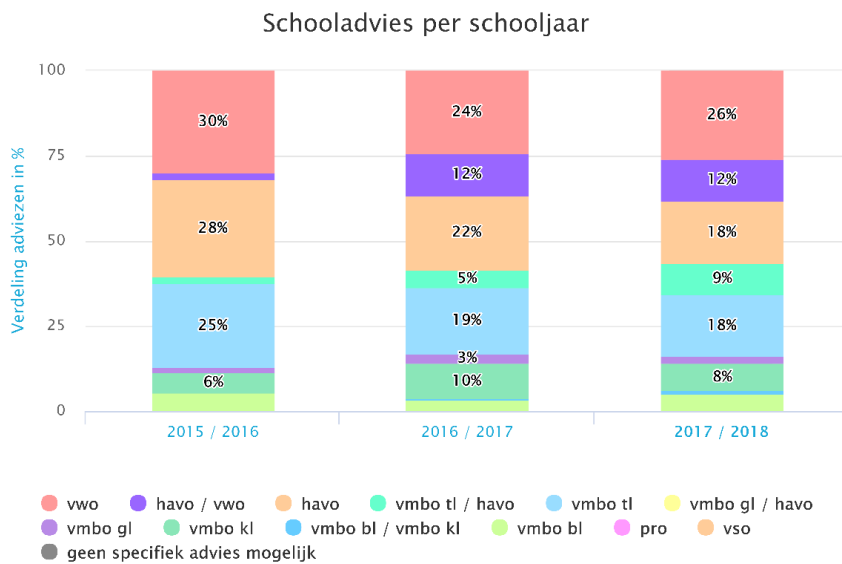
Samenvattend:

- Ten opzichte van 2017 scoren twee scholen beter, een school scoort ongeveer hetzelfde en vijf scholen behalen een lager gemiddelde. Desondanks zijn er vier scholen die op of boven het landelijk gemiddelde scoren of zelfs boven de bovengrens.
- Een van de scholen scoort voor het derde jaar onder de ondergrens. Deze school is in december door de inspectie bezocht. De inspectie heeft de kwaliteit van het onderwijs als voldoende beoordeeld.
- Gezien de populatie van drie van onze scholen mogen we betere scores verwachten dan nu het geval is. We hebben hier oog voor, er zijn analyses gemaakt en er worden verbeterplannen uitgevoerd. Dit zal moeten leiden tot de gewenste resultaten.
- Aan de Centrale Eindtoets 2018 hebben ruim 103.000 leerlingen deelgenomen, op ruim 3.800 scholen. Hoewel de CET nog in verreweg de meeste scholen gebruikt wordt, zien we wel een dalende trend op de markt.

De uitstroomgegevens naar het VO zijn hieronder weergegeven. Het uitstroomniveau bleef in 2017-2018 nagenoeg stabiel in vergelijking met voorgaande jaren. Er worden sinds dit schooljaar wel meer dubbele adviezen gegeven, bijvoorbeeld havo/vwo. Wanneer nog niet helemaal helder is waar een leerling het best tot zijn recht komt, is een dubbel schooladvies toegestaan. 42 Leerlingen behaalden een hogere score dan hun schooladvies bij de centrale eindtoets; voor 3 van deze leerlingen is het schooladvies herzien.

*) Montessori+ geeft enkelvoudige adviezen op basis van diplomaperspectief

Inspectietoezicht in 2018

In 2018 werd er op OBS De Springplank een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd met een positieve uitkomst. De school heeft aangetoond dat de basis op orde is en geniet het vertrouwen van de onderwijsinspectie. Het bestuur (lees De Springplank) heeft een herstelopdracht gekregen van de inspectie, hier wordt in het schooljaar 2018-2019 hard aan gewerkt en voor de zomervakantie wordt hierover gerapporteerd aan de onderwijsinspecteur.

Tevredenheid ouders en leerlingen en klachten

Eind 2017/begin 2018 hebben alle scholen via Integraal tevredenheidsmetingen uitgezet onder leerlingen, ouders en medewerkers.

De gemiddelde respons bij de ouders was laag: 24%. Bij de leerlingen was deze 93% en bij de medewerkers 88%. De uitkomsten laten een overwegend positief beeld zien. Onze scholen scoren goed op:

- Mate waarin sprake is van sociaal veilig klimaat voor leerlingen en medewerkers.
- Mate waarin sprake is van educatief partnerschap (tweezijdige communicatie!).
- Mate waarin de school een positief imago heeft.

Onze scholen scoren voldoende op:

- Mate waarin basiskwaliteit op is:
 - Kwaliteitszorg
 - Onderwijsleerproces
- Mate waarin we in staat zijn in te spelen op verschillen tussen leerlingen in de klas.
- Mate waarin visiegericht werken centraal staat.
- Mate waarin team en leidinggevenden goed samenwerken.
- Mate waarin leer- en hulpmiddelen bijdragen aan realisatie missie en visie van de school.

Verbeterpunten voor onze scholen doen zich op de volgende gebieden voor:

- Mate waarin basiskwaliteit op orde is:
 - zorg en begeleiding
- Mate waarin leerkrachten over de complexere leerkrachtvaardigheden beschikken (wat altijd zichtbaar wordt in de kwaliteit van interactie tussen leerkracht en leerlingen).
- Mate waarin we potentieel van leerlingen weten te benutten (mate van uitdaging, mate waarin leerlingen ontwikkelen).
- Mate waarin we al lerende cultuur zijn.

Scholen hebben de uitkomsten van de metingen betrokken bij het opstellen van hun schooljaarplan 2018-2019.

Stichting Markant Onderwijs heeft een klachtenregeling. Met deze regeling wordt beoogd een zorgvuldige behandeling van klachten te garanderen, waarmee het belang van de betrokkenen en een veilig schoolklimaat worden gediend. Met ingang van het schooljaar 2013/2014 wordt op schoolniveau een klachten- en incidentregistratie bijgehouden. In 2018 is op bestuursniveau één klacht geregistreerd en naar tevredenheid opgelost. Er zijn geen incidenten geweest.

8 Personele aangelegenheden

8.1 Beleid

Stichting Markant Onderwijs gaat uit van integraal personeelsbeleid, bestaande uit de systematische afstemming van de kennis en bekwaamheden van het personeel op geformuleerde inhoudelijke en organisatorische doelen van de scholen; de school als professionele en lerende organisatie. Alle scholen, de een meer dan de ander, hebben ook in 2018 aan dit thema gewerkt, bijvoorbeeld via teamscholing onder externe begeleiding.

In 2018 hebben de volgende onderwerpen aandacht gekregen:

- Uitvoering geven aan mobiliteitsbeleid.
- Uitvoering geven aan beleid t.a.v. professionalisering van medewerkers.
- Uitvoering geven aan de gesprekkencyclus waarbij in het bijzonder aandacht is geschonken aan duurzame inzetbaarheid. Met alle directeuren is een functioneringsgesprek gevoerd.
- Werving van een nieuwe directeur voor de Wildert. Deze werving is niet goed afgerond en wordt opnieuw uitgezet.
- Werving van een nieuwe voorzitter college van bestuur. Deze procedure is succesvol afgerond.
- Werkdruk.

In relatie tot de invoering van de huidige Cao PO is voorjaar 2015 met instemming van de GMR gekozen voor het zogenaamde 'overlegmodel'. Vanuit dat model worden keuzes ten aanzien van bijvoorbeeld de opslagfactor en het weekrooster niet op bestuursniveau maar op schoolniveau gemaakt. Dit model is in 2018 gehandhaafd.

In december 2015 is besloten per 1 januari 2016 eigen risicodrager te worden voor het Vervangingsfonds. De uitgaven in verband met het vervangen van zieke leerkrachten zijn binnen het budget gebleven dat in de begroting 2018 was voorzien. Totale uitgaven in verband met ziektevervangings bedroeg € 358.652 ten opzichte van een budget van € 360.000.

Stichting Markant Onderwijs hanteert een werkgelegenheidsbeleid. Dit betekent dat voor alle vaste personeelsleden werkgelegenheid wordt gegarandeerd. Tot en met kalenderjaar 2018 is Stichting Markant Onderwijs er ook in geslaagd het tijdelijk personeel, uitgezonderd kortdurende vervangers te behouden voor het onderwijs.

In 2018 hebben de werkdruk en de salariëring in het primair onderwijs veel aandacht gekregen. Leerkrachten zijn in actie gekomen en hebben aandacht gevraagd voor beide items. Vanuit de scholen van Markant Onderwijs is gehoor gegeven aan de stakingsoproep voor 13 april 2018. Op deze dag waren de scholen gesloten omdat er onvoldoende leerkrachten waren om het onderwijs te verzorgen. De stakingsdagen zijn doorbetaald.

8.2 Personeelsbestand

Per 31 december 2018 waren er 201 personeelsleden in loondienst (exclusief vervangers), overeenkomend met 150,91 fte. Via Inos, Kober Kinderopvang en BSW Bedrijven zijn medewerkers gedetacheerd als onderwijsondersteunend personeel (conciërges en onderwijsassistenten).

Tabel: personeelsopbouw Stichting Markant Onderwijs

	Directies en leerkrachten		Onderwijs ondersteunend personeel (geen gedetacheerden)		Totaal		
	Vrouw	Man	vrouw	Man	V	M	totaal
OBS De Klokkebei	21	4	2	0	23	4	27
OBS De Tweesprong	17	4	1	1	18	5	23
BS Het Noorderlicht	20	5	4	0	24	5	29
OBS De Springplank	11	1	3	0	14	1	15
OBS De Wildert	11	2	0	0	11	2	13
Montessori+ Breda	42	8	3	1	45	9	54
OBS De Toermalijn	22	7	4	2	26	9	35
Bovenschools	1	1	2	1	3	2	5
Totaal	145	32	19	5	164	37	201

Inclusief directieleden (10), College van Bestuur (1), OOP (24) en exclusief gedetacheerden bedraagt het aandeel van de overhead 17,41% voor wat betreft het aantal personen. Exclusief de OOP'ers met lesgebonden taken bedraagt de overhead 12,94%. In 2017 was dit percentage 12,2 %. Dit percentage wordt mede verklaard door het feit, dat op Montessori+ Breda en OBS De Springplank sprake is van een tweehoofdige directie met deeltijd aanstellingen. Op basis van de werktijdfactor en exclusief gedetacheerden bedraagt het overheadpercentage 17,16%.

Tabel: Leeftijdsoopbouw personeel per 31 december 2017

Leeftijdscategorie	Directies en leerkrachten		Onderwijs ondersteunend personeel (zonder gedetacheerden)		Totaal		
	vrouw	Man	vrouw	Man	V	M	totaal
0-24 jarigen	4	0	0	1	4	1	5
25-34 jarigen	25	5	6	0	31	5	36
35-44 jarigen	43	7	2	0	45	7	52
45-54 jarigen	27	7	7	0	34	7	41
55-65 jarigen	46	13	4	4	50	17	67
Totaal	145	37	19	5	164	37	201

Tabel deeltijders (fte lager dan 1,0) naar leeftijd, functiecategorie en sekse:

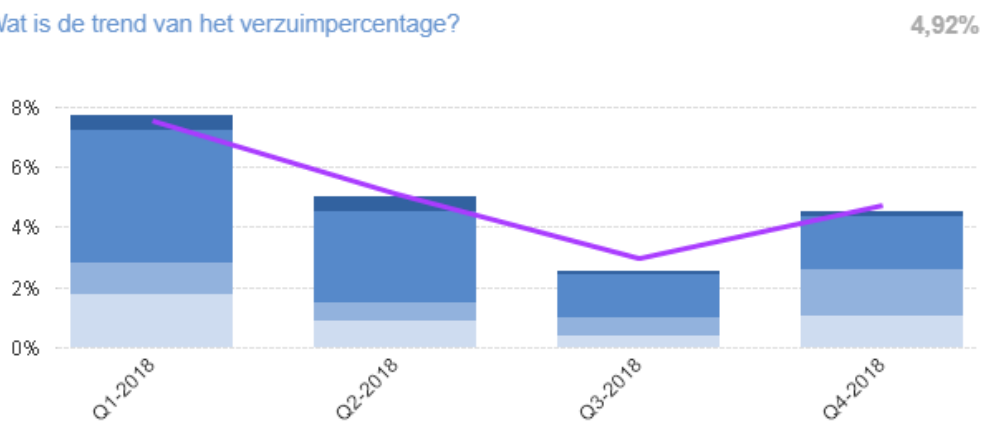
Leeftijdscategorie	Directies en leerkrachten		Onderwijs ondersteunend personeel (zonder gedetacheerden)		Totaal		
	vrouw	Man	vrouw	Man	V	M	Totaal
0-24 jarigen	2	0	0	0	2	0	2
25-34 jarigen	18	1	4	0	22	1	23
35-44 jarigen	38	1	2	0	40	1	41
45-54 jarigen	24	4	7	0	31	4	35
55-67 jarigen	39	2	3	3	42	5	47
Totaal	121	8	16	3	137	11	148

Bovenstaande cijfers laten het volgende zien:

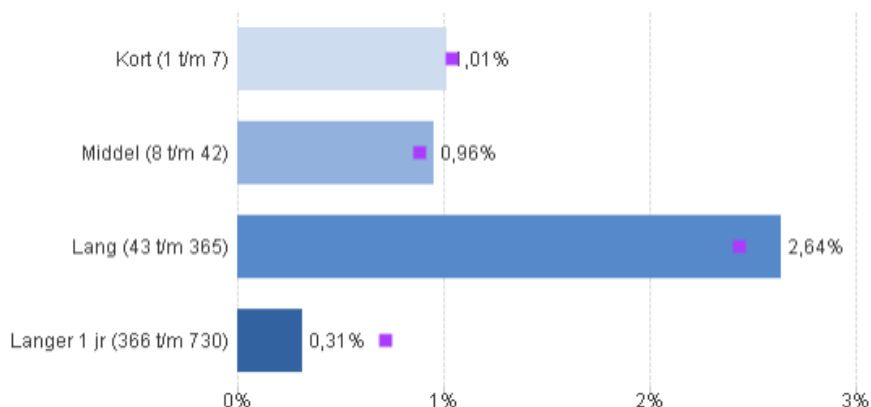
- Hoewel de gemiddelde leeftijd van het personeel stijgt, is de leeftijdsverdeling redelijk evenwichtig te noemen met een zwaartepunt bij de groep van 55-65 jarigen.
- 41 personeelsleden zijn jonger dan 35 jaar (20,40 tegen 19,8 % om 2017).
- 33,3% van het personeel is ouder dan 55 jaar (31,4% in 2017). De stijging is o.a. te verklaren door de afname van het aantal personeelsleden door pensionering of anderszins en de toename van het totaal aantal personeelsleden.
- 148 personeelsleden werken in deeltijd (73,6 % tegen 75,7 % in 2017).
- 81,6 % van de personeelsleden OP is vrouw (81,4 % in 2017). 5 van de 10 directieleden zijn vrouw.

8.3 Ziekteverzuim

Wat is de trend van het verzuimpercentage?

Wat is het verzuimpercentage per verzuimduurklasse?

Het totale ziekteverzuimcijfer (ZV1) bedroeg in 2018 4,92%. In voorgaande jaren was het ziekteverzuim: 2017 6,46% - 2016 5,68% - 2015 5,10% - 2014 4,00% - 2013 7,01% - 2012 7,27% - 2011 9,04%

De afgelopen 3 jaar was er telkens een stijging te constateren, ondanks dat vanaf 2011 geïntensieerd verzuimbeleid is ingevoerd om het langdurig ziekteverzuim terug te dringen en het verzuim terug te brengen op het niveau van 2008 (<4,5%). In 2014 is dat gelukt. In 2015, 2016 en 2017 is dat niet gelukt ondanks het feit dat Markant Onderwijs er per 1-1-2016 voor gekozen heeft eigen risicodragers voor de vervangingskosten te worden. Vooralsnog is hier onvoldoende stimulans van uitgegaan om het ziekteverzuim terug te dringen tot < 4,5%. In 2018 is wel een belangrijke daling te constateren. Mogelijk dat het lerarentekort hierbij een rol speelt. Het landelijk gemiddelde voor het primair onderwijs bedroeg in 2017 nog 6,0%. Het ziekteverzuim heeft de aandacht van het College van Bestuur en de directeurs. In 2019 zal samen met o.a. het vervangingsfonds en een HR consultant het verzuimbeleid geprofessionaliseerd worden.

8.4 Mobiliteit

De mobiliteitscijfers laten zien dat er sprake is van een toename van het aantal personeelsleden van 189 ultimo 2017 naar 201 ultimo 2018, terwijl in fte's er een toename is van 137,17 fte in 2017 naar 150,91 fte in 2018. Extra middelen op basis van het werkdrukakkoord, extra middelen vanuit de schakelklassen en extra middelen in het kader van passend onderwijs hebben voor de toename van fte's gezorgd.

Mobiliteit

In het kader van mobiliteit hebben van 1 januari 2018 tot 1 januari 2019 de volgende verschuivingen plaatsgevonden:

Tabel: mobiliteit

Reden	Aantal	%	WTF	%
Ontslag op eigen verzoek	13	6,47%	9,03	5,98%
Pensionering	4	1,99%	3,26	2,16%
Functiewisseling	2	1,00%	1,73	1,15%
Nieuw aangesteld	31	15,42%	27,25	18,06%
Overig ontslag/einde contract	2	1,00%	1,22	0,81%
Arbeidsongeschiktheid	0	0,00%	0,00	0,00%

In het kader van het mobiliteitsbeleid hebben 3 personeelsleden bij de start van het schooljaar 2018-2019 een overstap gemaakt naar een andere school binnen Markant Onderwijs.

8.5 Markant Onderwijs nascholing

Stichting Markant Onderwijs verzorgt sinds 2013 gedeeltelijk de nascholing en deskundigheidsbevordering van de

medewerkers zelf: "Voor de collega's – Door de collega's". Ook medewerkers van de Rudolf Steiner School nemen hieraan deel. Elk jaar worden medewerkers gevraagd om thema's voor scholing aan te dragen en het aanbod wordt daarop aangepast. In het schooljaar 2018-2019 is de volgende interne scholing aangeboden:

Kindertalentenfluisteraar - inspiratieworkshop - Buikpijngeheimen vanuit GGD - Bewegingsonderwijs opfris - Basisworkshop Signaleren HB IIn - Interne vertrouwenspersoon opfris - Schrijfonderwijs van nu - Engels in de groepen 1 t/m 8 - Ervaar TOS + Wat is een TOS - Omgaan met prikkelgevoeligheid HB IIn - TOS & Meertaligheid en Programmeren in de onderbouw ict.

9 Financiële informatie

9.1 Ontwikkeling gedurende boekjaar

De financiële kengetallen over het kalenderjaar 2018 met als referentie de kengetallen 2017 en de streefwaarden zijn samengevat in onderstaande tabel.

Tabel: financiële kengetallen

	Kengetallen 31-12-2018	Kengetallen 31-12-2017	Streefwaarden
Financiële positie			
Liquiditeit	1,65	1,77	1,50
Solvabiliteit 1	59,37	59,37	50,0
Solvabiliteit 2	63,04	62,36	--
Rentabiliteit	1,66	1,7	>0,0
Weerstandvermogen	21,42	21,72	>11,0
Kapitalisatiefactor	35,54	36,21	<35,0
Staat van baten en lasten			
Personele lasten van totaal	84,17	83,95	--
Afschrijvingslasten van totaal	1,93	2,08	--
Huisvestingslasten van totaal	6,27	6,48	--
Overige instellingslasten van totaal	7,63	7,49	--

Zoals uit voorgaande tabel blijkt voldoet Stichting Markant Onderwijs aan nagenoeg alle streefwaarden.

De rentabiliteit is in 2018 boven de streefwaarde. Over 2018 is het resultaat € 214.699 positief. € 164.000 hiervan wordt gereserveerd voor inzet ten behoeve van passend onderwijs in de periode januari 2019 tot en met juli 2020. Het netto resultaat bedraagt in dit geval € 50.699. De extra personele uitgaven in verband met de nieuwe CAO per 1 augustus 2019 en de pensioenpremies zijn hiermee volledig gecompenseerd. Als gevolg daarvan bedraagt het resultaat over 2018 € 619 hoger dan begroot. Op 12 september 2018 is de tweede regeling personele bekostiging voor schooljaar 2018-2019 gepubliceerd. Hierin zijn onder andere extra bedragen toegekend en in de bekostiging verwerkt als gevolg van specifieke extra middelen. Deze bestaan uit de volgende zaken:

- extra middelen voor de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van het onderwijzend personeel (dit is de € 270 mln voor de lerarsalarissen)
- extra middelen voor de kleine scholen toeslag (verwerkt in het artikel van het P&A budget);
- extra middelen in verband met de werkdruk (verwerkt in het leerlingbedrag van het P&A budget);
- extra middelen voor het mogelijk maken van een bezoek aan het Rijksmuseum (zorgt voor ophoging van de prestatiebox tot € 191,62).

Voor 2019 is een positief exploitatieresultaat begroot van € 54.923,77. Het beleid is erop gericht dat de exploitatie uit gewone bedrijfsvoering over de periode 2018 tot en met 2021 positief is.

Vergelijkend balansoverzicht

Balans per 31 december	2018	2018	2017	2017
	Debet	Credit	Debet	Credit
1.1 Immateriële vaste activa	10.770			
1.2 Materiële vaste activa	1.809.632		1.439.185	
1.5 Vorderingen	935.005		750.435	
1.7 Liquide middelen	1.911.274		2.116.008	
2.1 Eigen vermogen		2.770.841		2.556.142
2.2 Voorzieningen		170.931		128.805
2.4 Kortlopende schulden		1.724.909		1.620.681
	4.666.681	4.666.681	4.305.628	4.305.628

Toelichting op de balans en de vermogenspositie per balansdatum

Immateriële vaste activa (€ 10.770)

Het betreft hier de aanschaf van de AFAS-licenties.

Materiële vaste activa (€ 1.820.420)

De materiële vaste activa zijn met € 381.217 toegenomen ten opzichte van 2017. De toename geeft aan dat de afschrijvingen lager zijn geweest dan de investeringen in vaste activa. Het totaal aan investeringen bedroeg in 2018 € 626.896 ten opzichte van € 218.879 in 2017. De investeringen in 2018 zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel: investeringen 2018

Inrichting speelterrein/ schoolplein	27.000
Immateriële vaste activa	10.770
Meubilair	194.647
Inventaris/ Apparatuur	15.594
Leermethoden	49.936
Hardware en randapparatuur	328.949
Totaal	626.896

Vorderingen (€ 935.005)

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarden, zonder dat rekening gehouden wordt met afwaardering wegens oninbaarheid. De vorderingen bestaan voor een groot deel uit vorderingen die op korte termijn afgewikkeld zullen worden. Hierbij is te denken aan de vordering op het Ministerie van OC&W (€ 562.794). Deze wordt in de eerste zeven maanden van 2019 afgewikkeld.

Liquide middelen (€ 1.911.274)

Het kengetal vlottende activa/kortlopende schulden (liquiditeit) geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is om op korte termijn aan haar kortlopende schulden te voldoen. Dit kengetal zou volgens bedrijfseconomische maatstaven boven de 1,00 moeten liggen; op dat moment zouden de kortlopende schulden (ineens) voldaan kunnen worden. Stichting Markant Onderwijs heeft voor dit kengetal een streefwaarde vastgesteld van 1,50. Per 31-12-2018 bedraagt dit kengetal 1,65.

Eigen vermogen (€ 2.770.841)

De solvabiliteit geeft inzicht in hoeverre een organisatie op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Volgens bedrijfseconomische maatstaven zou de solvabiliteit meer moeten bedragen dan 25%. Hieraan voldoet Stichting Markant Onderwijs met 59,37% in ruime mate. In 2018 heeft een risicoanalyse plaatsgevonden waarbij streefwaarden voor de noodzakelijke (minimale en maximale) omvang van het vermogen zijn vastgesteld. Stichting Markant Onderwijs heeft als streefwaarde voor de solvabiliteit een range van 30% tot 50% vastgesteld.

Voor het weerstandsvermogen is als streefwaarde een percentage tussen de 11% en 15% vastgesteld. Ultimo 2018 bedraagt het weerstandsvermogen 21,42%. Het beleid van Stichting Markant Onderwijs is er op gericht te investeren in het onderwijs als het weerstandsvermogen boven de vastgestelde norm komt. Jaarlijks wordt hiervoor een meerjaren investeringsplanning opgesteld waarin rekening wordt gehouden met de ontwikkeling ten opzichte van deze norm. Rekening houdend met de meerjarenbegroting en de investeringsbegroting leidt dit meerjarig tot de volgende ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

	signaal	2018	2019	2020	2021
3. Weerstandsvermogen					
weerstandsvermogen	< 5%	21,42%	21,86%	21,86%	21,45%

Vorzieningen (€ 170.931)

Als gevolg van gewijzigde regelgeving met betrekking tot het invoeren van de richtlijn 660 voor onderwijsinstellingen per 1 januari 2008 is een voorziening getroffen voor jubilea. Tot en met 2016 werd uitgegaan van een bedrag van € 550,- per fte. Op advies van de accountant wordt de voorziening voor jubilea nu beoordeeld en berekend op basis van de op de balansdatum bestaande aanspraken voor de komende tien jaren. De berekening tegen een contante waarde op basis van een rekenpercentage van 1% betekent een voorziening van € 142.939.

De dotatie aan de voorziening spaarverlof (€ 27.992) is conform de begroting verwerkt.

Kortlopende schulden (€ 1.724.909)

Het kengetal kortlopende schulden/totaal baten * 365 geeft een indicatie van het (extern) kapitaalgebruik in dagen. In 2018 is dit kengetal gedaald naar 48,6 (van 50,2 in 2017). Als gevolg van het ontbreken van gegevens van overige PO-instellingen, zijn er geen conclusies te trekken.

9.2 Exploitatieresultaat en toelichting op het resultaat

2018 sluit af met een positief resultaat van € 214.699.

Tabel exploitatieresultaat 2018

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Vershil	Begroot
	2017	2018	2018	2018	2019
BATEN					
Rijksbijdragen	11.159.507	11.317.848	12.388.850	1.071.002	12.435.285
Overige overheidsbijdragen	248.004	50.000	214.439	164.439	145.028
Overige baten	352.949	279.870	332.998	53.128	360.724
Totaal baten	11.760.460	11.647.717	12.936.287	1.288.569	12.941.037
LASTEN					
Personeelslasten	9.707.495	9.620.445	10.705.386	-1.084.941	10.880.094
Afschrijvingen	240.423	236.066	245.679	-9.613	301.796
Huisvestingslasten	749.645	862.457	797.568	64.889	771.203
Overige lasten	865.727	877.869	969.777	-91.908	930.947
Totale lasten	11.563.290	11.596.837	12.718.410	-1.121.573	12.884.040
Saldo baten en lasten	197.170	50.880	217.877	166.997	54.997
Financiële baten en lasten	3.049	-800	-3.178	-2.378	-2.100
Exploitatieresultaat	200.219	50.080	214.699	164.619	54.897
Reserve Passend Onderwijs			-164.000		
Netto resultaat			50.699		

Exploitatieresultaat (€ 214.699)

Gestreefd wordt naar een positieve rentabiliteit over de planperiode. Het streefgetal van het BOP voor de periode 2016 tot 2020 is groter dan nul. Tot en met 2019 wordt vooralsnog een positief resultaat verwacht van € 161.623. Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat € 164.000 in een bestemmingsreserve Passend Onderwijs wordt opgenomen.

De rentabiliteit over 2018 bedraagt 1,66 en is lager dan over 2017 (1,7%). De financiële ruimte in de meerjarenbegroting, is vooral gerealiseerd door extra middelen op grond van het werkdrukakkoord, extra middelen Passend Onderwijs, extra groei personele groei-bekostiging en extra middelen in het kader van de schakelklassen, aanpassing van de bekostiging in verband met de nieuwe CAO PO.

Van het positieve resultaat ad € 214.699 wordt € 164.000 gereserveerd ten behoeve van extra inzet in 2019 en 2020.

Rijksbijdragen (€ 12.388.850)

De rijksbijdragen zijn € 1.071.002 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door:

Budget	Werkelijk	Begroot	Vershil
Rijksbijdragen OCW/LNV	11.269.468	10.458.257	811.211
Overige subsidies OCW (prestatie box / lerarenbeurs)	398.397	369.167	29.230
-/- inhouding OCW	-16.066		-16.066
Rijksbijdragen SWV	737.051	490.424	246.627
Totaal	12.388.850	11.317.848	1.071.002

De rijksbijdrage bedraagt 95,77% van de totale baten en is hoger dan in 2017 (94,89%). Dit kengetal geeft een indicatie van de mate waarin het bevoegde gezag afhankelijk is van de rijksbijdrage. De inkomsten vanuit het samenwerkingsverband worden toegerekend aan de Rijksbijdragen. Vanuit het samenwerkingsverband ontvangt Stichting Markant Onderwijs budgetten voor lichte ondersteuning en voor zware ondersteuning. Het aantal kinderen dat met een arrangement zware ondersteuning wordt begeleid is per saldo gelijk gebleven.

De rijksbijdragen zijn € 1.071.002 hoger dan begroot. Dit komt door:

• Extra personele groeiformatie	€ 55.276
• Werkdrukmiddelen 5/12 ^e deel in 2018	€ 135.912
• Effect gewichtenregeling	€ 36.222
• Compensatie nieuwe CAO	€ 583.801
• Extra middelen passend onderwijs	€ 246.627
• Overig	€ 13.164
Totaal	€ 1.071.002

Overige overheidsbijdragen (€ 214.439)

De overige overheidsbijdragen bedroegen in 2018 1,66% van de totale baten. Het betreft hier voornamelijk de baten vanuit de gemeente in het kader van de schakelklassen, middelen zachte landing, Logo 3000 en Onyxsubsidie. Ook de verkeerssubsidie maakt onderdeel uit van deze baten. Begroot was slechts € 50.000 voor schakelklassen. De extra middelen waren bij het opstellen van de begroting nog niet te voorzien.

Overige baten (€ 332.998)

De overige baten bedroegen in 2017 2,57% van de totale baten. De overige baten zijn € 53.128 hoger dan begroot. De opbouw van dit verschil is opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel overige baten

Budget	Werkelijk	Begroot	Vershil
Verhuur (exploitatievergoedingen o.g.v. medegebruik)	99.076	105.703	-6.627
Detacheringsbaten	125.632	18.000	107.632
Ouderbijdragen t.b.v. projecten	29.335	17.500	11.835
Overige vergoedingen personeel	1.928	65.000	-63.072
Sponsoring	32.332	6.667	25.665
Overige	44.695	67.000	-22.305
Totaal	332.998	279.870	53.128

Opvallend is dat er veel extra detacheringsbaten zijn. Vanaf 1 augustus 2018 is er extra personeel dat op inleenbasis werkzaamheden verricht voor het samenwerkingsverband. Verder is ten laste van het regiocluster in het kader van het project SWV gedragspecialist Breda Zuidoost een gedragspecialist aangesteld op De Toermalijn voor 0,8000 wtf. Ook de personeelsleden die werkzaamheden verrichtte voor de Parelklas waren tot 1-8-2018 formeel gedetacheerd. Vanaf 1 augustus zijn op verzoek van de onderwijsinspectie de leerlingen van de Parelklas opnieuw ingeschreven op de Toermalijn.

Personele lasten (€ 10.705.386)

De personele lasten bedroegen 84,17% van de totale lasten. Dit kengetal is gestegen ten opzichte van 2017 toen het percentage 83,95% bedroeg. De personele lasten zijn € 1.084.941 hoger dan begroot. De opbouw van dit verschil is opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel personele lasten

Budget	Werkelijk	Begroot	Vershil
Salarislasten	10.079.289	9.186.257	-893.032
Af: Uitkeringen VF/UWV	-61.196	0	61.196
Salarislasten incl. vervangingen	10.018.093	9.186.257	-831.836
Dotatie personele voorzieningen (jubilea/ spaarverlof)	48.685	25.000	-23.685
Cursuskosten	159.228	99.000	-60.228
Bedrijfsgezondheidszorg (BGZ)	20.654	28.300	7.646
Werving personeel	29.030	6.000	-23.030
Overige personeelslasten	100.147	96.950	-3.197
Reiskosten	104.237	9.138	-95.099
Extern personeel	225.312	169.800	-55.512
Totaal	10.705.386	9.620.445	-1.084.941

Van de personeelslasten komt € 55.685 ten laste van de bestemmingsreserve Bapo en € 18.012 ten laste van de bestemmingsreserve mobiliteit.

De salarislasten worden met € 831.836 overschreden. De reiskosten (€ 104.237) maken in de begroting onderdeel uit van de salarislasten, terwijl deze in de realisatie apart worden geregistreerd. Totale overschrijding op de salarislasten komt hierdoor uit op € 926.935. De belangrijkste reden voor deze overschrijding is de uitwerking van de nieuwe CAO PO. € 583.801 wordt derhalve veroorzaakt door aanpassing van de salarissen. Verder is een groot deel van de extra middelen in het kader van het werkdrukakkoord (€ 135.912), Schakelklassen (€ 140.277) en Passend Onderwijs (€ 82.627) omgezet in een hoger fte-verbruik.

Afschrijvingslasten (€ 245.679)

De afschrijvingslasten zijn € 9.613 hoger dan begroot. Dit verschil is ontstaan doordat in 2017 nog investeringen hebben plaatsgevonden na het opstellen van de begroting voor 2018.

Huisvestingslasten (€ 797.568)

De huisvestingslasten zijn € 64.889 lager dan begroot. Dit is vooral te wijten aan de lagere onderhoudskosten ad € 38.954 en lagere energiekosten ad € 38.028. Vanaf 1 januari 2018 is BreedSaam ook het "binnen onderhoud" gaan verzorgen voor de besturen van Primair Onderwijs in de gemeente Breda. Op het moment van overdracht diende het onderhoud op orde te zijn. Hiervoor was in de begroting van 2018 een extra bedrag opgenomen, maar dat hoefde niet helemaal aangewend te worden. De lagere uitgaven met betrekking tot energiekosten zijn voor € 20.000 te danken aan de Montessorischool. In de zomer van 2017 is het binnenklimaat van deze school grondig aangepakt. In 2018 heeft dat tot deze bezuiniging geleid op de energiekosten.

Overige instellingslasten inclusief leermiddelen (€ 969.777)

De overige instellingslasten zijn in 2018 (€ 91.908) hoger dan begroot. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door de leermiddelen en de daarmee samenhangende licentiekosten. € 77.143 hiervan heeft te maken met een toename van leermiddelen.

Door het toenemend gebruik van digitale leermethoden zijn de licentiekosten (€ 47.657) sterk gestegen, zonder dat dit tot een verlaging van de gebruikelijke leermiddelen (toename van 29.735) heeft geleid.

Financiële baten en lasten (€ -3.178)

De financiële lasten zijn € 2.378 lager dan begroot. Begin 2017 is de effectenportefeuille verkocht en de liquiditeiten zijn op de bedrijfsspaarrekening geplaatst.

9.3 Treasury

Stichting Markant Onderwijs hanteert een Treasurystatuut dat mede gebaseerd is op de regeling belenen en beleggen van het Ministerie van OC & W. In dit statuut is bepaald binnen welke kaders het financierings- en beleggingsbeleid is ingericht. Het uitgangspunt is dat de toegekende publieke middelen in overeenstemming met hun bestemming worden besteed. Stichting Markant Onderwijs heeft een defensief financieel beleid gevoerd. Er is gebruik gemaakt van spaarrekeningen.

9.4 Kasstromen en financieringsbehoefte

Het exploitatieoverschot van € 217.877 (exclusief financiële baten en lasten) en de hogere investeringen ten opzichte van afschrijvingen zijn van invloed geweest op het kasstroomoverzicht 2018.

Voor 2019 is een positief exploitatiesaldo van € 54.924 begroot. Het voornemen is voor € 681.660 te investeren in hardware, meubilair en leermiddelen. Hier tegenover staat een afschrijvingslast van € 371.769. Dit is inclusief de ambities die uitgesproken zijn in het Bestuurs Ondernemingsplan voor de periode 2016-2020. In de begroting is geen rekening gehouden met eventuele financiële baten en lasten. Gezien het eigen vermogen van Stichting Markant Onderwijs en de financiële buffer die op deze rekening wordt gehouden zal niet naar externe financiering gekeken hoeven te worden.

9.5 Financiële risico's

Binnen Stichting Markant Onderwijs is in het voorjaar van 2012 een risicoanalyse opgesteld aan de hand van een elders ontwikkeld model en met behulp van input van het College van Bestuur, een aantal directeuren en de stafmedewerker Personeel en Financiën. Daaruit kwamen 5 risicogroepen naar voren. In 2019 is in overleg met de auditcommissie van de Raad van Toezicht nog 2 risico's toegevoegd.

1. Krimp leerlingaantal
2. Investerings
3. Concurrentiepositie en imago
4. Onderwijskwaliteit
5. Kwaliteit teams en leiding
6. Gewichtenregeling
7. Contracten

Hieronder wordt op elk van de risicogroepen nader ingegaan.

Allereerst wordt echter opgemerkt dat Markant Onderwijs de afgelopen jaren een streng financieel beleid gevoerd om de structurele uitgaven in overeenstemming te brengen met de structurele inkomsten. Dat heeft tot een aantal om- buigingen in de structurele formatie geleid. Deze maatregelen hebben effect gehad. Markant heeft 2018 voor het eerst in enkele jaren met een positief exploitatieresultaat afgesloten. De Inspectie van het Onderwijs heeft in het kader van het onderzoek Bestuur Gericht Toezicht vastgesteld dat de financiële continuïteit 'voldoende' is. Er zijn geen signalen vastgesteld die wijzen op een mogelijk financieel risico voor de continuïteit van het onderwijs op de korte of middellange termijn.

Risicogroep 1 Ontwikkeling leerlingenaantal

Het aantal leerlingen op niveau van de stichting is al jaren redelijk stabiel. Een serieuze daling wordt niet verwacht. In het MJB 2018-2021 is voldoende natuurlijk verloop voorzien om eventuele tegenvallers op te vangen.

Risicogroep 2 Investerings

Op het gebied van investeringen laat de Meerjarenbegroting 2018 en volgende jaren geen bijzondere risico's zien. In het Bestuurs Ondernemingsplan is wel het voornemen uitgesproken om vanaf 2017 extra te investeren. Op grond van de ontwikkeling van de financiën wordt hiermee in 2017 terughoudend om gegaan. In de begroting 2018 is rekening gehouden met een behoorlijk investeringsprogramma. De daarmee samenhangende afschrijvingslasten zijn meegenomen in het meerjarig financieel perspectief en geeft geen aanleiding tot zorgen, temeer daar Markant Onderwijs vanaf 2019 weer boven de streefnorm uitkomt.

Risicogroep 3 Concurrentiepositie en imago.

De cijfers over 2018 laten een groei zien bij met name de Klokkebei, Montessori+ Breda en Montessori+ Prinsenbeek en De Springplank. Het aantal leerlingen stagneert bij De Tweesprong en neemt af bij het Noorderlicht, de Wildert en de Toermalijn. Dit heeft o.a. demografische oorzaken. In de ontwikkeling van het aantal leerlingen zijn is daarnaast het keuzegedrag van ouders belangrijk. Belangrijke aspecten daarbij zijn de nabijheid van de school, de sfeer en de kwaliteit van het onderwijs. Ook het uitblijven van nieuwbouw in geval van de Toermalijn draagt niet bij aan een positieve uitstraling van de school.

Risicogroep 4 Onderwijskwaliteit

Zoals aangegeven in paragraaf 5.2 wordt ten aanzien van kwaliteit zorg een actief beleid gevoerd. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan deze risicogroep. In het kader van het onderzoek Bestuur Gericht Toezicht heeft de Inspectie van het Onderwijs vastgesteld dat de kwaliteitszorg van Markant Onderwijs adequaat is.

Risicogroep 5 Kwaliteit teams en leiding

Waar nodig wordt extra geïnvesteerd in schoolontwikkeling. Op de Wildert en de Springplank is in dat kader externe ondersteuning ingezet.

Risicogroep 6 Gewichtenregeling

De gewichtenregeling is met name van toepassing op Het Noorderlicht. Op grond van controle door Deloitte Accountants heeft het ministerie van OCW eind 2017 besloten tot een correctie van het toegekende gewicht aan een aantal leerlingen. Op grond van een bezwaarschrift is dit besluit ten dele terug gedraaid. Het beroep tegen niet gehonoreerde onderdelen van het bezwaar zijn zonder resultaat gebleven.

Risicogroep 7 Contracten

Het komt voor dat de beëindiging van contracten niet tijdig plaatsvindt. Dat kan tot een financieel risico leiden.

9.6 Evaluatie vermogenspositie/ financiële buffer

In het jaarverslag en bestuursverslag dienen schoolbesturen ook hun financiële positie te evalueren en te verantwoorden. Uitgaande van het resultaat over 2018 en de meerjarenbegroting zoals die in december 2018 voorlopig is goedgekeurd leidt dit tot de volgende conclusies.

EVALUATIE FINANCIËLE BUFFER

Stichting Markant Onderwijs

	2017	2018	2019	2020	2021
AANWEZIGE - VERSUS BENODIGDE FINANCIËLE BUFFER					
A. Aanwezige financiële buffer					
Totaal vermogen/ totaal kapitaal	€ 4.303.637	€ 4.666.681	€ 4.185.456	€ 4.160.566	€ 4.130.630
-/- gebouwen en terreinen (G&T)	€ 44.765	€ 46.688	€ 159.320	€ 162.166	€ 160.012
-/- privaat vermogen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- overig	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
totaal aanwezig vermogen/ kapitaal (gecorrigeerd)	€ 4.258.872	€ 4.619.993	€ 4.026.136	€ 3.998.400	€ 3.970.618
<i>Minus: kapitaal voor instandhoud. mat. vaste activa (excl. gebouwen en terreinen)</i>					
Keuze A: Vervangingswaarde MVA (excl. G&T) o.b.v. 37% van de totale baten	€ 4.354.285	€ 4.786.430	€ 4.788.184	€ 4.715.646	€ 4.719.453
Keuze B: Vervangingswaarde MVA (excl. G&T) o.b.v. eigen berekening	€ 4.123.307	€ 4.752.891	€ 4.752.891	€ 4.752.891	€ 4.752.891
Keuze voor wijze bepaling vervangingswaarde MVA (A of B)	A	A	A	A	A
Financieringsbehoefte: mogelijkheid spreiden investeringen	55%	55%	55%	55%	55%
Minus: kapitaal voor het doen van reguliere transacties (transactiefunctie)	€ 2.394.857	€ 2.632.536	€ 2.633.501	€ 2.593.605	€ 2.595.699
<i>Minus: kapitaal voor het doen van reguliere transacties (transactiefunctie)</i>					
hoogte kortlopende schulden (uitgangspunt: liquiditeit = 1,0)	€ 1.618.690	€ 1.724.909	€ 1.200.081	€ 1.200.081	€ 1.200.081
aanpassing uitgangspunt liquiditeit = 1,0	€ 211.830	€ 211.830	€ 211.830	€ 211.830	€ 211.830
€ 1.406.860	€ 1.513.079	€ 988.251	€ 988.251	€ 988.251	
Totaal aanwezige financiële buffer	€ 457.155	€ 474.378	€ 404.384	€ 416.544	€ 386.668
<i>als percentage van totale baten</i>	4%	4%	3%	3%	3%
B. Benodigde financiële buffer					
Keuze A: benodigde bufferliquiditeit cf. Cie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen	€ 588.417	€ 646.815	€ 647.052	€ 637.249	€ 637.764
Keuze B: benodigde bufferliquiditeit o.b.v. eigen berekening	€ 582.585	€ 643.739	€ 643.608	€ 635.183	€ 636.404
Keuze voor wijze bepaling bufferfunctie (A of B)	A	A	A	A	A
Totaal benodigde financiële buffer	€ 588.417	€ 646.815	€ 647.052	€ 637.249	€ 637.764
<i>als percentage van totale baten</i>	5%	5%	5%	5%	5%
Verschil aanwezig - benodigde financiële buffer (A minus B)	€ 131.261-	€ 172.437-	€ 242.668-	€ 220.706-	€ 251.096-
<i>als percentage van totale baten</i>	-1%	-1%	-2%	-2%	-2%
EVALUATIE FINANCIËLE BUFFER/ VERMOGENSPOSITIE					
I. Signalering voor te hoge financiële buffer (cf. methode IvHO, 2011)					
maximale financiële buffer: drie maal de signaleringswaarde van CVO aanwezig buffer	€ 1.765.251	€ 1.940.445	€ 1.941.155	€ 1.911.748	€ 1.913.292
Conclusie: te hoge financiële buffer?	€ 457.155	€ 474.378	€ 404.384	€ 416.544	€ 386.668
<i>boven de signalerings(boven)grens</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<i>€ -</i>	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
II. Bandbreedte beoordeling financiële positie (cf. methode PwC, 2008)					
minimaal totaal vermogen/ totaal kapitaal	€ 4.172.419	€ 4.553.109	€ 4.029.395	€ 3.983.324	€ 3.985.742
maximaal totaal vermogen/ totaal kapitaal	€ 6.349.562	€ 6.946.324	€ 6.423.486	€ 6.341.147	€ 6.345.468
aanwezig totaal vermogen/ totaal kapitaal (excl. privaat vermogen)	€ 4.258.872	€ 4.619.993	€ 4.026.136	€ 3.998.400	€ 3.970.618
Conclusie t.a.v. aanwezig vermogen (te krap/ binnen bandbreedte/ te ruim)	binnen bb	binnen bb	te krap	binnen bb	te krap
<i>boven de signalerings(boven)grens</i>	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
<i>onder de signalerings(onder)grens</i>	€ -	€ -	€ 3.259	€ -	€ 15.124
III. Bandbreedte beoordeling financiële positie (weerstandsvermogen)					
weerstandsvermogen: signaleings(boven)grens 40%	21,72%	21,42%	21,86%	21,86%	21,45%
weerstandsvermogen (excl. privaat vermogen)	21,72%	21,42%	21,86%	21,86%	21,45%
Ontwikkeling netto resultaat	€ 200.219	€ 214.699	€ 54.897	€ 42.896-	€ 49.127-
<i>ontwikkeling rentabiliteit</i>	1,7%	1,7%	0,4%	-0,3%	-0,4%

Uitgaande van dit model zou de financiële positie volgens de methode PWC 2008 net binnen de bandbreedte blijven. Bij de berekening van de bufferfunctie volgens de methode van de Commissie Vermogensbeheer zou er te weinig financiële buffer aanwezig zijn. In de berekening is er in dit voor model voor gekozen om de vervangingswaarde te waarderen op 37% van de totale baten. En juist de baten zijn in 2018 explosief toegenomen. Daardoor is de financieringsbehoefte ook hoger geworden.

Verder is het investeringsprogramma in 2018 en 2019 stevig. Het totaal aan Materiele Vaste Activa neemt dan ook sterk toe. In dit overzicht zijn de kortlopende schulden overigens wel gecorrigeerd met de OKV-gelden.

Het overzicht houdt ook geen rekening met tegenvallers in de exploitatie zoals meerjarige onderhoudskosten. Juist die kosten zijn afgedekt door de uitbesteding van het onderhoud aan Bredsaam.

Bovenstaande in ogenschouw nemend kan geconcludeerd worden dat Markant Onderwijs zeker geen te hoge financiële buffer heeft. Volgens dit model is het aanwezig vermogen binnen de bandbreedte.

Daarnaast kan gesteld worden dat de kengetallen op orde zijn. De risico's die genoemd zijn in het jaarverslag 2018 aangevuld met gewichtenregeling en contracten zijn ook om te slaan naar een financieel risico. Vergelijk onderstaand overzicht.

Risico		Max. Effect	Waarde	Financieel risico
Krimp leerlingaantal	-/- 100 lln	€ 500.000	50%	€ 250.000
Investerings		€ 500.000	50%	€ 250.000
Concurrentiepositie en	Demografische ontwikkelingen			€ 100.000
Onderwijskwaliteit	2 fte (zorgdossiers)	2* € 75.000	100%	€ 150.000
Gewichtenregeling	Nog 4 jaar	€ 400.000	50%	€ 200.000
Contracten				€ 100.000
Totaal				€ 1.050.000

De verwachting is dat eind 2019: € 1.267.222 aan liquide middelen aanwezig zijn.

Conclusie: er is geen aanleiding om extra aan het vermogen van Markant Onderwijs toe te voegen.

9.7 Continuïteitsparagraaf

Tabel ontwikkeling personeel en leerlingen

teldatum 1 oktober	2018	2019	2020	2021	2022
bestuur/management/ directie	9,43	8,71	8,71	8,71	8,71
onderwijzend personeel	124,85	122,45	120,95	120,95	120,95
onderw. onderst. personeel (incl. LIO)	16,63	16,63	16,63	16,63	16,63
FTE totaal	150,91	147,79	146,29	146,29	146,29
totaal aantal leerlingen (bo/sbo/(v)so)	2.101	2.090	2.076	2.063	2.063

Bijgaande ontwikkeling van de personele bezetting is exclusief natuurlijk verloop op basis van pensionering. De aanpassing van de personele bezetting gaat per 1 augustus 2019 niet gepaard met gedwongen ontslagen van vast personeel of tijdelijk personeel. In de begroting voor 2019 was een inkrimping van de formatie voorzien van 2,4 fte, door terugloop incidentele middelen. Ook is er een inkrimping voorzien van 1,5 fte in 2020.

Met de prognose van de leerlingenaantallen wordt de trend van de gemeentelijke prognoses gevolgd bijgesteld aan de hand van actuele cijfers en de prognose van de directeuren.

In het voorjaar is verder bekend geworden dat er weer extra middelen voor de verlaging van de werkdruk beschikbaar komen. Voor Markant Onderwijs levert dit een bedrag op van € 134.400 voor het schooljaar 2019-2020. De middelen zijn structureel. Voor 1 juli zal elke PMR een bestedingsplan indienen.

Tabel ontwikkeling activa en passiva

	2018	2019	2020	2021	2022
1. Activa					
1.1 Immateriële vaste activa	10.770	-	-	-	-
1.2 Materiële vaste activa	1.809.632	2.147.509	2.179.406	2.053.485	1.901.422
1.3 Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
Vaste activa	1.820.402	2.147.509	2.179.406	2.053.485	1.901.422
1.4 Voorraden	-	-	-	-	-
1.5 Vorderingen	935.005	770.725	770.725	770.725	770.725
1.6 Effecten	-	-	-	-	-
1.7 Liquide middelen	1.911.274	1.267.222	1.210.435	1.306.420	1.503.990
Vlottende activa	2.846.279	2.037.947	1.981.160	2.077.145	2.274.715
Totale Activa	4.666.681	4.185.456	4.160.566	4.130.630	4.176.137
2. Passiva					
2.1 Eigen vermogen	2.770.841	2.828.616	2.785.720	2.736.593	2.767.124
Bestemmingsreserve Mobiliteit	49.712	49.712	49.712	49.712	49.712
Bestemmingsreserve Passend Onderwijs	164.000	60.000	-	-	-
Bestemmingsreserve Bapo	158.942	158.942	158.942	158.942	158.942
2.2 Voorzieningen	170.931	156.759	174.765	193.956	208.932
2.3 Langlopende schulden	-	-	-	-	-
2.4 Kortlopende schulden	1.724.909	1.200.081	1.200.081	1.200.081	1.200.081
Totale Passiva	4.666.681	4.185.456	4.160.566	4.130.630	4.176.137

Onderstaand overzicht betreft de door de Raad van Toezicht in de vergadering van 11 december 2018 goedgekeurde meerjarenbegroting.

Tabel meerjarenbegroting

	2018	2019	2020	2021	2022
Baten					
Rijksbijdragen	12.388.850	12.435.285	12.279.805	12.307.094	12.450.819
Overige overh.bijdragen en -subs.	214.439	145.028	142.028	142.028	142.028
Coll-,cursus-,les-en examengeld.	-	-	-	-	-
Baten werk i.o.v. derden	-	-	-	-	-
Overige baten	332.998	360.724	323.157	306.157	306.157
 totaal baten	12.936.287	12.941.037	12.744.990	12.755.279	12.899.004
Lasten					
Personeelslasten	10.705.386	10.880.094	10.737.086	10.745.538	10.803.592
Afschrijvingen	245.679	301.769	354.203	362.271	368.283
Huisvestingslasten	797.568	771.203	770.253	770.253	770.253
Overige lasten	969.777	930.947	924.244	924.244	924.244
doorbetalingen aan schoolbesturen	-	-	-	-	-
 totaal lasten	12.718.410	12.884.013	12.785.786	12.802.307	12.866.372
waarvan afschrijvingen G&T	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	217.877	57.024	40.796-	47.027-	32.632
Financiële baten en lasten					
Financiële baten	10	-	-	-	-
Financiële lasten	3.188	2.100	2.100	2.100	2.100
Saldo financiële baten en lasten	3.178-	2.100-	2.100-	2.100-	2.100-
Resultaat	214.699	54.924	42.896-	49.127-	30.532
Buitengewoon resultaat	-	-	-	-	-
Netto resultaat	214.699	54.924	42.896-	49.127-	30.532
<i>begroot resultaat</i>					

- De personele baten zijn dit jaar hoger dan het afgelopen jaar. Dat heeft o.a. te maken met de salarisstijgingen van leerkrachten die in de nieuwe cao zijn vastgelegd. Uiteraard geven die baten geen andere financiële ruimte dan het betalen van de hogere salarissen.
- In de baten is rekening gehouden met in voorjaar 2019 te ontvangen extra middelen voor groeiformatie. Deze groei wordt voornamelijk veroorzaakt door de groei van de Montessori+ en Klokkebei. Naar rato van de groei is deze € 80.000 verdeeld over beide scholen.
- Onderdeel van de baten vormen de middelen in het kader van het werkdrukakkoord. Hierbij gaat het om een bedrag van € 155,55 per leerling dat onderdeel uitmaakt van het P&A-budget. Voor het kalenderjaar 2019 is € 326.189 beschikbaar. Op grond van het werkdrukakkoord is de besteding van deze middelen niet aan het bestuur of aan de directeur maar aan het team. Het team kan besluiten deze middelen te investeren in extra formatie, maar daar ook een andere bestemming aan geven. Hierbij wordt het volgende aangetekend. Indien het team voor het schooljaar 2018-2019 heeft gekozen voor een personele bestemming en daarmee dus voor extra personeel, dan is het budget voor het schooljaar 2019-2020 niet vrij voor herbestemming omdat de aangegeven personele verplichtingen doorlopen, tenzij door natuurlijk verloop en mobiliteit ruimte gecreëerd wordt.
- Niet alle baten hebben een structureel karakter. Voorbeelden van incidentele baten zijn gemeentelijke subsidies voor schakelklassen en eenmalige subsidie vanuit het samenwerkingsverband passend onderwijs die voor twee jaar is toegekend. Voor schakelklassen c.q. middelen zachte landing ontvangen een aantal scholen € 101.724. De Onyxscholen (een samenwerkingsverband van onderwijskansenscholen in Breda, waaronder Noorderlicht en Tweesprong) ontvangen elk € 13.000 en ook in het kader van Logo 3000 ontvangen beide scholen elk € 5.000. Vanuit het samenwerkingsverband is € 208.000 voor de schooljaren 2018-2019 en 2019-2020 extra beschikbaar. Deze extra incidentele bijdrage vanuit het samenwerkingsverband is terug te vinden onder het budget Lichte Ondersteuning.
De aanwending van deze tijdelijke middelen moet een tijdelijk karakter hebben. Structurele besteding heeft immers op termijn een exploitatietekort tot gevolg indien er geen verloop onder het personeel is.
- De begroting 2019 resulteert in een te verwachten exploitatieresultaat van € 54.923. Echter door een daling van het aantal leerlingen, het wegvallen van de extra middelen van het samenwerkingsverband en een sterke stijging van de afschrijvingslasten is aanpassing van de formatie/middelen een taakstelling nodig. Per 1 augustus 2019 zal

de formatie van de scholen met 2,5 fte moeten afnemen. Vanaf 1 augustus 2020 zal door het wegvallen van incidentele baten een extra taakstelling van 1,5 fte moeten plaatsvinden; deze is al financieel verwerkt in de meerjarenbegroting. Er is voldoende natuurlijk verloop om deze taakstelling te realiseren.

Personeel

6. Voor het bekostigen van de vervanging van zieke werknemers is een budget opgenomen van € 380.000. Voor de vervanging van overig verlof is een bedrag van € 57.200 opgenomen. Deze bedragen zijn hoger dan in de begroting van 2018. De verhoging is echter uitsluitend gebaseerd op de verhoging van de salarislasten conform de nieuwe cao.

Materieel

7. De afschrijvingslasten nemen in 2019 toe met € 65.703. Dit heeft voornamelijk te maken met de investeringen in de digitale infrastructuur (afschrijvingstermijn 4 jaar) en meubilair (afschrijvingstermijn 20 jaar) in verband met de (ver-) nieuwbouw van De Tweesprong.
8. De overige lasten nemen met € 40.052 toe. De reprojkosten nemen weliswaar af met € 20.000 door een nieuw contract met Veenman maar daar staat een stijging van € 32.025 tegenover van de kosten van leermiddelen en licenties.

Investeringen

De investeringen voor de periode 2019 tot en met 2022 zien er als volgt uit:

Investeringen	2019	2020	2021	2022
OLP	133.100,00	83.000,00	80.000,00	58.500,00
ICT	190.460,00	164.100,00	143.350,00	134.720,00
Inrichting schoolplein	119.000,00	5.000,00	-	-
Inventaris en apparatuur	81.000,00	19.000,00	4.000,00	4.000,00
Meubilair	158.100,00	115.000,00	9.000,00	19.000,00
Totaal	681.660,00	386.100,00	236.350,00	216.220,00

In 2019 wordt € 681.660 geïnvesteerd. Vooruitlopend op de nieuwbouw van De Toermalijn wordt € 100.000 geïnvesteerd in meubilair. Voor hetzelfde doel zal in 2020 € 91.000 worden geïnvesteerd. Bij het opstellen van de begroting 2018 was voor 2019 al rekening gehouden met een relatief hoog investeringsbedrag voor ICT omdat een deel van de vervanging van smartborden van 2018 naar 2019 moest worden doorgeschoven. Daarnaast vraagt de sterke groei van het aantal leerlingen van de Montessori+ in Breda en Prinsenbeek en de Klokkebei om extra investeringen in ICT (chromebook's en smartborden).

In 2018 is slechts een gedeelte van de investeringen in diverse schoolpleinen uitgevoerd. € 110.000 hiervan wordt van 2018 doorgeschoven naar 2019.

De rapportage "aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem" en een beschrijving van de belangrijkste risico's is opgenomen onder paragraaf 9.5 van het verslag. De rapportage van de Raad van Toezicht is opgenomen in paragraaf 14, verslag Raad van Toezicht.

9.8 Werkdrukakkoord

Voor het schooljaar 2018-2019 is in totaal € 326.189 extra beschikbaar gekomen voor bestrijding van werkdruk. In 2018 is het besteedbaar bedrag € 135.912.

Op 8 maart zijn alle directeuren en teams geïnformeerd over de extra middelen werkdruk en de hoogte van de bedragen. Daarbij is uitgelegd welk budget voor welke school beschikbaar zou komen. Hoe de procedure is en welke rol hierbij is weggelegd voor de PMR. Aan de directeuren is gevraagd het initiatief te nemen om met team in gesprek te gaan over een plan en dat, nadat instemming is verkregen van de PMR, vóór 1 juni 2018 naar het College van Bestuur te sturen. Daarmee is geborgd dat de middelen ook echt vanaf schooljaar 2018-2019 ingezet kunnen worden.

Periodiek is in het directeurenoverleg dit onderwerp besproken. De neiging bij de teams was om de middelen meteen in formatie te stoppen maar er zijn ook andere creatieve mogelijkheden naar voren gekomen.

Op basis van de input van de teams hebben de directeuren een bestedingsplan samengesteld en deze ter instemming voorgelegd aan de PMR. De resultaten van de dialoog zijn vervolgens per school in een concreet en kernachtig werkplan verwerkt. Daarin zijn ook de financiële en niet financiële maatregelen meegenomen.

Na afloop van het schooljaar wordt de PMR door de directeur van de school geïnformeerd over de besteding van de extra werkdrumiddelen in het voorgaande schooljaar. Over eventuele niet-bestede middelen worden door de directeur in samenspraak met het team en de PMR nadere bestedingsafspraken gemaakt conform de doelen en verwachtingen van het bestedingsplan.

	Schooljaar 2018-2019	2018
Budget Werkdrumiddelen	326.189	135.912
Inzet:		
<i>Personeel</i>	<i>288.879</i>	<i>120.366</i>
<i>Materieel</i>	<i>14.600</i>	<i>6.083</i>
<i>Professionalisering</i>	<i>20.000</i>	<i>8.333</i>
<i>Overig</i>	<i>2.710</i>	<i>1.130</i>
Totaal	326.189	135.912

Behoudens de Montessori+ school en het Noorderlicht hebben de overige scholen er voor gekozen om met de extra middelen meer personeel aan te trekken. Een aantal scholen heeft er voor gekozen de groepsgrootte te kunnen verkleinen (extra groep). Andere scholen hebben gekozen om extra ondersteuning (onderwijsassistent of muziek docent) toe te voegen aan de formatie.

De teams van Montessori+ (€ 5.000) en het Noorderlicht (€ 15.000) hebben er ook voor gekozen om teamscholing in te zetten. Op de Montessori+ is ook geïnvesteerd in de inrichting van de teamkamer, de aanschaf van extra chromebooks en een extra printer.

Er zijn ook niet financiële maatregelen genomen. De belangrijkste hiervan is gericht op de vergadercultuur binnen de scholen. Kern van de maatregel is dat niet alle personeelsleden bij elke vergadering aanwezig meer hoeven te zijn.

10 Huisvesting

Per 1 januari 2015 heeft de coöperatie BreedSaam de verantwoordelijkheid van de onderwijshuisvesting overgenomen met uitzondering van de MFA's, waarin OBS Noorderlicht en OBS de Springplank gehuisvest zijn. Voor de nieuwbouw van OBS de Toermalijn werd er eind oktober door BreedSaam overeenstemming bereikt met de bezwaarmakers in Bavel. Daarmee werd een procedure bij de Raad van State voorkomen en kan de voorbereiding van de nieuwbouw van o.a. de Toermalijn starten. De bouw zal eind september 2019 aanvangen en zo'n veertien maanden in beslag nemen. BreedSaam is aan de slag met de verdere planvoorbereiding

Voor De Tweesprong liep de planontwikkeling voortvarend. De school is in de zomervakantie 2018 weer terug verhuisd naar hun vernieuwde school aan de Kapelstraat.

Het pand aan de Hooilaan waarin het bestuurskantoor was gevestigd werd verkocht door de eigenaar. In samenspraak met de overige bewoners (Pcpo, Sipo, Nuts en BreedSaam) en de wens voor gezamenlijke huisvesting verhuisden allen naar een pand aan het Cosunpark.

11 Governance

Stichting Markant Onderwijs hanteert de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs van de PO-Raad, vastgesteld in augustus 2017 (tekst beschikbaar op www.poraad.nl). College van Bestuur en Raad van Toezicht bespreken jaarlijks de noodzaak tot nadere maatregelen.

Verder zijn in 2018 de volgende regelingen aangepast met betrokkenheid van GMR en RvT:

- Regeling taken en bevoegdheden Functionaris Gegevensbescherming
- Reglement inzake de Raad van Toezicht voor de Stichting Markant Onderwijs
- Psychosociaal veiligheidsplan
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

12 Dialoog met belanghebbenden (horizontaal)

De dialoog met de ouders van de leerlingen van de Markantscholen vindt op bestuursniveau plaats via de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) en op schoolniveau via de Medezeggenschapsraad (MR) van elke school. GMR en de MR kennen naast een oudergeleding een personeelsgeleding. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van GMR en MR zijn vastgelegd in reglementen. Daarnaast kent elke school een Ouderraad, die vooral ondersteuning verleent bij de organisatie van allerlei activiteiten. Het beleid ten aanzien van de dialoog met ouders wordt mede gestuurd door de uitkomsten van het tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoek.

In de GMR van Markant Onderwijs zijn alle scholen vertegenwoordigd met een leerkracht en een ouder. Daarmee is de omvang van de GMR bepaald op 14 leden. De GMR heeft in het schooljaar 2017-2018 zeven maal vergaderd. Belangrijke bespreekpunten waren: instemming met de beschrijving van de functionaris gegevensbescherming, opzet werkverdelingsplan, Procedure werving, selectie nieuwe bestuurder, vervangingsbeleid, invulling secretariaat GMR, vervangingsproblematiek, passend onderwijs en voorbereiding begroting 2019.

Het geïnstitutionaliseerde overleg met de gemeente Breda geschiedt in belangrijke mate via het Bestuurlijk Overleg Breda (BOB), het samenwerkingsverband van alle besturen van het Voortgezet en Primair Onderwijs in Breda, en op onderdelen via bilateraal overleg. Het BOB kwam in 2018 viermaal bijeen.

Op grond van het openbare karakter van Stichting Markant Onderwijs onderhoudt Markant Onderwijs een bijzondere relatie met de gemeente waar het gaat om statutewijzigingen, benoemingen van leden van de Raad van Toezicht en de goedkeuring van de begroting en het jaarverslag. Het College van B&W keurde de begroting 2018 goed en de gemeenteraad de jaarrekening 2017.

Vanuit de overweging de banden tussen gemeentebestuur en openbaar onderwijs aan te halen, is in juni 2018 een bijeenkomst gehouden waarbij leden van de raad en besturen van PO en VO met elkaar in gesprek gingen over ontwikkelingen in beide onderwijssectoren.

De individuele scholen van Stichting Markant Onderwijs onderhouden nauwe relaties met wijk- en buurtgebonden organisaties. Verder is sprake van diverse samenwerkingsverbanden gericht op specifieke doelgroepen en van participatie in diverse werk- en projectgroepen op het terrein van onder meer de aansluiting PO/VO.

Met betrekking tot de interne dialoog kan in algemene zin gesteld worden dat deze in een open sfeer is verlopen en een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de besluitvorming en continuïteit van Stichting Markant Onderwijs.

13. Politieke en maatschappelijke ontwikkelingen

In 2018 is het onderwijs volop in de belangstelling geweest, er is door de komst van een nieuwe vakbond gestaakt en de gezamenlijke bonden inclusief de PO-raad hadden zich verenigd in het PO-Front. Deze bundeling heeft geleid tot veel extra middelen in het primair onderwijs, de salarissen van leerkrachten werden fors herzien en er kwamen extra middelen voor de werkdrukverlaging. Het is nog niet voldoende volgens velen, maar er is wel een belangrijke eerste stap genomen. Aan de basisfinanciering (materiele middelen) is nog niets veranderd.

In 2018 is er door de Algemene ledenvergadering van de PO-raad wederom afgesproken dat men akkoord is met een vereenvoudiging van het financieringsmodel. Er komen minder indicatoren, de effecten voor Stichting Markant Onderwijs zijn op dit moment nog niet bekend omdat dit afhankelijk is van de herverdeeleffecten. De vereenvoudiging moet nog door de Kamer worden goedgekeurd. De herziening van de gewichtenregeling is voorzien in 2019.

Een ander onderwerp in het onderwijsveld is het lerarentekort. Dat neemt in Nederland grote vormen aan met name in de Randstad. Het is zaak om hier als Stichting op in te spelen door diverse maatregelen: o.a. aantrekkelijk werkgeverschap, maar ook nieuwe manieren om personeel te werven door een bewust HRM-beleid. Zoals hiervoor aangegeven krijgt HRM in 2019 prioriteit.

14. De Raad van Toezicht, een beschrijving

De Raad van Toezicht van Stichting Markant Onderwijs (hierna: RvT) houdt, op basis van de Wet op het primair onderwijs en de statuten van Stichting Vrije School Breda, toezicht op het beleid van het College van Bestuur en op de algemene gang van zaken. Het toezicht op en de relatie met het College van Bestuur is vastgelegd in de Statuten van de Stichting, het Reglement Raad van Toezicht en het Reglement College van Bestuur.

14.a Algemeen referentiekader voor de RvT

De RvT is een onafhankelijk orgaan, dat namens de samenleving, toeziet op:

- Het vervullen van de maatschappelijke functie van de onderwijsorganisatie Stichting Markant Onderwijs Breda te weten: het realiseren van de, wettelijk vastgelegde en de maatschappelijk verlangde, doelen van het primair onderwijs:
 - De beleidsvorming door het CvB en de effectiviteit van het bestuurlijk handelen m.b.t.:
 - De realisatie van het doel van Stichting Markant Onderwijs Breda: leerresultaten, opvoedings- en vormingsresultaten;
 - De vormgeving van de identiteit.
- De verankering van de onderwijsorganisatie: de samenwerking met ouders en andere belanghebbenden/stakeholders in het perspectief van de gezamenlijke bijdrage aan de maatschappelijke ontwikkelingen en daardoor mede de oplossing van maatschappelijke problemen;

- De duurzame vormgeving van een bedrijfsvoering welke noodzakelijk is om de doelen te kunnen realiseren, bijvoorbeeld het personeelsbeleid, het financieel beleid, de medezeggenschap, en
 - Het voldoen aan eisen van financiële efficiency en verslaggeving
 - De interne controle en risicobeheersing
 - Het naleven van wet- en regelgeving
 - De integriteit van de organisatie.
- De code “goed bestuur in het primair onderwijs” van de PO-raad 2017 wordt gehanteerd. Afwijkingen daarop hebben niet plaatsgevonden.
- Rechtmatige verwerving en doelmatige en rechtmatige bestemming van de middelen.

Artikel 3 van de statuten beschrijft integraal de “taken en bevoegdheden” van de RvT. In onderstaande deelparagraaf worden deze taken en bevoegdheden in minder ambtelijke taal uiteengezet. De RvT heeft naast deze toezichttaken (het controlerend toezicht) ook andere taken, te weten:

- goedkeuringstaken: bestuursverslag, opdracht aan de accountant, de (jaar)begroting en de jaarstukken van de stichting;
- werkgeverstaken: het benoemen, schorsen en ontslaan van het bestuur evenals het optreden als werkgever van het bestuur en
- regeltaken: het zorgdragen voor de regelgeving van de rechtspersoon door het vaststellen van zijn statuten en van het reglement van de raad van toezicht, reglement van de auditcommissie en reglement commissie Onderwijs en Kwaliteit en door het goedkeuren van het reglement van het bestuur; het regelen van zijn eigen werkzaamheden, zoals zijn informatievoorziening, samenstelling en kwaliteit, deskundigheidsbevordering of vergoeding voor gemaakte onkosten en honorering.
- klankbord en adviestaak.

14.b Samenstelling van de RvT in 2018

Statutair streeft de RvT naar een omvang van vijf leden, waaronder een voorzitter en een vicevoorzitter. In het kalenderjaar 2018 bestaat de RvT uit 5 leden.

Vervolgens streeft de RvT overeenkomstig het bepaalde in de stichtingsstatuten en de betreffende reglementen; én op geleide van een rooster van aftreden en een bezinning daarop, naar een evenwicht in continuïteit en vernieuwing van zijn samenstelling.

Op 31 december 2018 treedt, volgens het rooster van aftreden, één lid van de RvT af. Het betreft de vicevoorzitter van de RvT C. Glerum. In het reglement van de stichting Markant zijn in artikel 5 bepalingen opgenomen hoe te handelen bij gelegenheid van het regulier aftreden van leden van de raad van toezicht. De RvT moet zich beraden op zijn samenstelling (omvang; maatschappelijke achtergronden; deskundigheden en disciplines; en overige factoren welke leiden tot gewenste diversiteit). Daarna stelt de RvT een specifiek profiel op en richt de daarbij behorende zeggenschap en procedures in, conform het bepaalde in zijn reglement en/of statuten; of op basis van daarbovenop gegroeide gebruiken. De RvT heeft besloten dat het te werven lid van de RvT een HRM profiel dient te hebben. De procedure is met succes afgerond.

De leden van de RvT in 2018 zijn:

- De heer J.A.H. (Jan) van Dijk (voorzitter);
- De heer drs. C. (Coks) Glerum, vicevoorzitter;
- Mevrouw D.M. (Daphne) Heeroma MCM, Lid;
- Mevrouw drs. R.G. (Rachel) de Kort RA, Lid en
- De heer mr. M.E. (Mark) Pijning, Lid

Evaluatie van de samenstelling van de RvT in 2018.

In een terugblik over 2018 kan met betrekking tot de samenstelling van de RvT gesteld worden dat de verscheidenheid van achtergronden van de leden borg kon staan voor een verscheidenheid aan meningen en voor complementariteit. Dat is een waarde welke in het ‘algemeen profiel’ van de RvT is vastgelegd als nastrevenswaardig, opdat in feitelijke beslissingssituaties de raadsleden zullen beschikken over meerdere meningen en besluiten aan kwaliteit kunnen winnen.

14.c Commissies van de RvT in 2018

In 2018 functioneren er vier commissies van de RvT, te weten de:

- de audit-commissie
- de commissie onderwijs en kwaliteit
- de remuneratiecommissie
- de Benoemingadviescommissie (BAC) voor een nieuw CvB

De commissies ondersteunen de RvT bij zijn taak. De RvT bepaalt wat er met de producten van het werk van de commissies gebeurt.

Leden van de audit-commissie zijn R.G. de Kort (cie. vz.) en M.E. Pijning.

Leden van de commissie onderwijs en kwaliteit zijn: D.M. Heeroma (cie. vz.) en C. Glerum.

Leden van de remuneratiecommissie zijn: J.A.H. van Dijk (cie. vz.) en C. Glerum;

Leden van de Benoemingsadviescommissie voor een nieuw CvB zijn: J.A.H. van Dijk (cie. vz.), M.E. Pijning, Carla van Eijk, Anja de Vos, Ivett Elshout, Jetze van der Ham en Lodewijk de Waard (extern adviseur).

14.1. Samenvatting van de resultaten en de bevindingen van de uitoefening van het toezicht en zelfevaluatie

De RvT is verantwoordelijk voor zijn toezicht op het college van bestuur, op het besturen, en op de doelrealisatie, die het college van bestuur verwerkelijkt door middel van zijn strategie, beleid en beheer. De RvT let daarbij op effecten, processen en belangen.

Deze taak heeft de RvT gerealiseerd door:

- in vier plenaire vergaderingen te borgen dat alle noodzakelijke onderwerpen aan de orde zijn gekomen (controle, meningsvorming);
- door het opstellen van een jaaragenda, door het hanteren van aanbiedingsformats bij onderwerpen op deze agenda's door het opstellen van verslagen van de vergaderingen (het toezichthoudend systeem, transparantie en afleggen van verantwoording);
- door het beschikbaar houden en toegankelijk doen zijn van alle stukken welke betrekking hebben op de taakuitoefening van de raad van toezicht; behoudens die documenten waarin persoonlijke gegevens beschermd moeten worden (transparantie);
- door raads-commissie-vergaderingen waarvan commissie-vergaderingsverslagen openbaar en beschikbaar zijn (transparantie, afleggen van verantwoording);
- door klankbord-bijeenkomsten met (leden van) het college van bestuur (onafhankelijkheid);
- door de benoeming van, de opdrachtverlening aan en het afsluitend overleg met een registeraccountant. Het verslag van de accountant wordt aan de jaarstukken toegevoegd (eigen taak t.b.v. oordeelsvorming);
- door goedkeuring te hebben verleend aan de strategische beslissingen van het bestuur conform de statuten en het bestuursreglement, te weten:
 - Jaarstukken
 - Vaststellen van de begroting 2018
 - Goedkeuring begroting 2019
 - Goedkeuring meerjarenbegroting 2019-2022
 - Instemming met de statutenwijziging van BreedSaam
 - Procedure werving lid RvT en herbenoeming lid RvT (voorzitter)
 - Goedkeuring van de Jaarrekening, bestuursverslag en geconsolideerde jaarrekening 2017
 - Instellen commissie onderwijs en kwaliteit
 - Goedkeuring reglement commissie onderwijs en kwaliteit
 - Besluit honorering leden RvT voor 2018
 - Besluit honorering leden RvT voor 2019
 - Aanpassing artikel 9 'Vergoeding' van het Reglement van RvT
 - Goedkeuring opdracht WIJS Accountants, jaarrekening 2018
 - Vaststelling jaarrooster 2019

14.1.a Zelfevaluatie 2018

In de vergadering van 3 december 2018 heeft de RvT in zijn jaarlijkse zelfevaluatie zijn functioneren in 2018 besproken.

14.2 Feiten

14.2.a De vergadering van de RvT

De vergaderingen zijn in 2018 belegd en gehouden conform de bepalingen daarover in de statuten en het reglement van de RvT. Het vergaderschema van de RvT in 2018; 6 februari, 16 april, 19 juni, 1 oktober, 11 december.

14.2.b Vergaderingen van de commissies van de RvT

Het vergaderschema van de commissies:

Auditcommissie: 11 april, 6 juni, 26 september, 7 november, 5 december.

Commissie onderwijs en kwaliteit: 6 april, 22 september, 22 november.

Remuneratiecommissie: 26 juni 2018.

14.2.c Besluitvorming / goedkeuring

Zie hiervoor 14.1

De besluitvorming in de RvT-vergaderingen kon altijd plaatsvinden op basis van consensus.

14.2.d Jaarlijkse zelfevaluatie

De jaarlijkse evaluatie van het functioneren in 2018 heeft op 3 december 2018 plaatsgevonden.

14.2.e Raad van Toezicht / DOPO

In 2018 heeft de RvT het DOPO overleg op 6 maart bijgewoond.

14.2.f Raad van Toezicht / schoolvisites / bijeenkomsten

De RvT heeft een schoolbezoek afgelegd aan het Noorderlicht en de bijeenkomsten aan het begin en einde van het schooljaar bijgewoond op respectievelijk 9 januari de Toermalijn en 23 augustus de Klokkebei.

14.2.g Raad van Toezicht / BAC

De RvT heeft twee BAC vergaderingen geleid, die moesten leiden tot het benoemen van een nieuw lid van de RvT met een HRM achtergrond op 11 april en 7 mei.

Ook voor de benoeming van een nieuwe voorzitter van het CvB is de BAC drie keer bijeen geweest; 5 oktober, 10 oktober en 24 oktober.

14.2.h (Neven) functies van de leden van de RvT

Dijk van	J.A.		Stichting Vrije School Breda	Vz RvT
			Bress (Bredase Studenten Sport Stichting)	Voorzitter
			Scheidsrechtersopleidingen K.N.H.B.	Bestuurslid
			Tophockey BHC Zwart-Wit	Bestuurslid
			Stichting 't Groene Fortuyn	Voorzitter
			Rabobank Ledenraad in Breda e.o.	Lid
Josephi	S.		Stichting Vrije School Breda	Lid RvT
Pijning	M.E.	mr.	Stichting Vrije School Breda	Lid RvT
Kort de	R.G.	RA	Stichting Vrije School Breda	Lid RvT
Heeroma	D.M.	MCM	Stichting Vrije School Breda	Lid RvT
			Stichting Volckaert-SBO OosterhoutDongen, ouderzorg	Vice Vz RvT
			City of Imagineers Breda, platform voor creatieve professionals binnen de creatieve industrie	Lid RvA
			Stichting ter bevordering van talent in de creatieve industrie, voorheen Huis voor Beeldcultuur Breda	Bestuurslid

14.2.i Het rooster van aftreden

Het rooster luidt als volgt:

1 juni 2017	1 juni 2021	ME Pijning	voordracht oudergeleding GMR
1 juni 2017	1 juni 2021	DM Heeroma	voordracht gehele GMR
1 juli 2017	1 juli 2021	RG de Kort	voordracht Raad van Toezicht
1 januari 2015	1 januari 2019	C Glerum	voordracht Raad van Toezicht
1 januari 2015	1 januari 2019	JA van Dijk	voordracht oudergeleding GMR
1 januari 2019	1 januari 2023	JA van Dijk	voordracht oudergeleding GMR
1 januari 2019	1 januari 2023	SCM Josephi	voordracht Raad van Toezicht

14.2.j Initiatieven gebaseerd op de regeling voor klokkenluiders

In 2018 zijn er geen meldingen geweest.

Breda, 22 mei 2019

Jan van Dijk, voorzitter Raad van Toezicht

15 Bijlage: Verantwoording Prestatiebox

1. Ambities bestuursakkoord voor het primair onderwijs

Ambities gericht op opbrengstgericht werken:

1. Schoolbesturen hebben meetbare doelstellingen geformuleerd gericht op leeropbrengsten taal en rekenen.
2. Scholen werken opbrengstgericht.
3. Scholen meten de opbrengsten van vroegschoolse educatie.
4. Scholen bieden maatwerk voor excellente leerlingen, waaronder hoogbegaafde leerlingen.
5. Geen onderpresterende scholen meer.
6. Scholen stimuleren ouders om thuis activiteiten te ondernemen die bijdragen aan leerprestaties.
7. Scholen maken hun opbrengsten transparant.

Ambities gericht op professionalisering:

1. De bekwaamheid van leraren in het afstemmen van het onderwijs op verschillen binnen de klas is op orde.
2. De bekwaamheid van leraren met betrekking tot opbrengstgericht werken is op orde.
3. Alle leraren onderhouden hun bekwaamheden systematisch en worden gestimuleerd zich te registreren.
4. Scholen voeren een goed en effectief HRM-beleid.
5. Verbetering begeleiding en ondersteuning beginnende leraren.
6. Schoolleiders in regulier en speciaal onderwijs voldoen aan geactualiseerde bekwaamheidseisen.

2. Ambities bestuursakkoord voor Stichting Markant Onderwijs

Als Stichting Markant Onderwijs hebben we ons in 2018 gericht op de volgende ambities:

Schoolbesturen hebben meetbare doelstellingen geformuleerd gericht op leeropbrengsten taal en rekenen.

De doelstellingen zijn ontleend aan het Toezichtskader van de Inspectie van Onderwijs. Ieder jaar wordt bekeken of deze doelstelling aangescherpt moeten worden. In 2015 is het Bestuurs Ondernemingsplan 2016-2020 vastgesteld. Sinds 2015 wordt gewerkt met een managementcontract tussen bestuur en directeuren. Dit contract bevat tien resultaatgerichte doelstellingen waarover bestuur en directeur afspraken maken. Vijf doelstellingen zijn voor alle scholen identiek, de overige vijf zijn school specifiek.

Scholen werken opbrengstgericht.

De afgelopen jaren is extra geïnvesteerd om de kwaliteit en het opbrengstgericht werken naar een nog hoger plan te trekken. In hoofdstuk 5.2 is hiervan uitgebreid verslag gedaan.

Scholen meten de opbrengsten van vroegschoolse educatie.

Alle scholen gebruiken een kleutermethode die meet welke vorderingen leerlingen maken.

Scholen bieden maatwerk voor excellente leerlingen, waaronder hoogbegaafde leerlingen.

Begin 2010 is de bovenschoolse plusklas binnen Stichting Markant Onderwijs van start gegaan. Deze plusklas is een voorziening die moet worden gezien als onderdeel van en aanvulling op de 'compacting en verrijking programma's'. In de plusklas ontmoeten de leerlingen andere hoogbegaafde leerlingen en worden ze gericht begeleid om hun leerstrategieën te ontwikkelen. Daarnaast werken de leerlingen aan hun sociale vaardigheden en leren zij hun sterke kanten zinvol en effectief te gebruiken. Met ingang van 2017 is de bovenschoolse plusklas beëindigd om reden dat alle scholen in hun eigen lesprogramma's meer aandacht geven aan excellente leerlingen. Fulltime onderwijs voor hoogbegaafde kinderen wordt geboden op De Montessori+ Breda en op De Montessori+ Prinsenbeek in de HB-afdelingen. Op 1 oktober 2017 telde de HB-afdeling 129 leerlingen.

Geen onderpresterende scholen meer.

Naast het werken aan de resultaten in groep 8 worden ook de tussentijdse opbrengsten in de groepen 3 tot en met 8 gemonitord. In de gesprekken met de directies van de verschillende scholen is hier periodiek aandacht voor. Stichting Markant Onderwijs gebruikt ParnasSys Integraal. Hierdoor kunnen middels analyses leraren, directies en bestuur tijdig geïnformeerd worden over de stand van zaken en kan tijdig bijgestuurd worden. Aan de invoering van ParnasSys Integraal is een scholingstraject voor Intern Begeleiders en Directieleden vooraf gegaan onder begeleiding van Hans van Rijn Consultancy. Dat deze investering resultaat heeft opgeleverd werd duidelijk bij het bestuursgericht onderzoek dat eind 2017 is uitgevoerd.

Scholen stimuleren ouders om thuis activiteiten te ondernemen die bijdragen aan leerprestaties.

Scholen voeren hierop een beleid passend bij hun eigen onderwijsconcept.

Scholen maken hun opbrengsten transparant.

In dit jaarverslag (paragraaf 7.2) wordt inzicht gegeven in de opbrengsten. Daarnaast publiceert elke school zijn opbrengsten op de website en Scholen op de kaart. Met ParnasSys Integraal is het eveneens mogelijk periodiek de resultaten te analyseren. Deze analyses worden besproken tussen bestuur en directies en waar nodig worden passende maatregelen tot verbetering genomen.

Ambities gericht op professionalisering.

Door middel van de gesprekkencyclus en het op orde houden van het bekwaamheidsdossier wordt aan het onderhouden en stimuleren gestalte gegeven. Naast scholing op schoolniveau heeft Stichting Markant Onderwijs in 2016 een de scholing op bestuursniveau gecontinueerd. Daarbij is niet alleen gebruik gemaakt van externe docenten maar hebben ook eigen personeelsleden workshops verzorgd.

Verbetering begeleiding en ondersteuning beginnende leraren.

Voor beginnende leerkrachten is een inwerkplan opgenomen in de beleidsnotitie "Introductie Nieuw Personeel". Tot nieuw personeel worden niet alleen startende leerkrachten gerekend maar ook personeel dat vanuit een andere school instroomt. Inmiddels is in de nieuwe cao PO uitdrukkelijk aandacht voor startende leraren. In verband hiermee is de beleidsnotitie "Startende Leraar" vastgesteld en in uitvoering genomen. In dat kader krijgen startende leerkrachten een coach van buiten het eigen team en wordt na drie jaar beoordeeld of de startende leerkracht basisbekwaam is. Daartoe wordt gebruik gemaakt van een gevalideerde methodiek, de competentiemeter.

Schoolleiders in regulier en speciaal onderwijs voldoen aan geactualiseerde bekwaamheidseisen.

Alle directeuren zijn ingeschreven in het schoolleidersregister PO (voorheen NSA). Door middel van nascholing, cursussen en intervisiebijeenkomsten werken zij aan het voldoen aan de bekwaamheidseisen.

Financiële positie 2018

Ter analyse van de financiële positie dient de volgende opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balansen.

Vergelijkend balansoverzicht

	31-12 2018		31-12 2017	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Activa				
Immateriële vaste activa	12	0,2%	0	0,0%
Materiële vaste activa	2.016	39,7%	1.602	33,7%
Vorderingen	950	18,7%	844	17,7%
Effecten	-	0,0%	0	0,0%
Liquide middelen	2.102	41,4%	2.309	48,6%
	<u>5.080</u>	<u>100,0%</u>	<u>4.755</u>	<u>100,0%</u>
Passiva				
Eigen vermogen	3.059	60,2%	2.888	60,7%
Voorzieningen	183	3,6%	140	3,0%
Kortlopende schulden	1.838	36,2%	1.727	36,3%
	<u>5.080</u>	<u>100,0%</u>	<u>4.755</u>	<u>100,0%</u>

Resultaat

Het geconsolideerde resultaat over 2018 bedraagt € 171.003 tegenover € 217.384 over 2017.

De resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Realisatie 2018 x € 1.000	Begroting 2018 x € 1.000	Realisatie 2017 x € 1.000
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	13.609	12.433	12.328
Overige overheidsbijdragen	214	50	251
Overige baten	409	342	428
Totaal baten	<u>14.232</u>	<u>12.825</u>	<u>13.007</u>
Lasten			
Personele lasten	11.795	10.569	10.729
Afschrijvingslasten	279	265	266
Overige materiële lasten	1.983	1.974	1.797
Totaal lasten	<u>14.057</u>	<u>12.808</u>	<u>12.792</u>
Saldo baten en lasten	<u>175</u>	<u>17</u>	<u>215</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten en lasten	-4	-1	2
Resultaat baten en lasten	<u><u>171</u></u>	<u><u>16</u></u>	<u><u>217</u></u>

Kengetallen

Met de kengetallen kan de financiële toestand van de geconsolideerde stichting worden beoordeeld en gemeten. De kengetallen geven de toestand op 31 december weer, er is dus sprake van een momentopname.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>Streef- waarden</u>
Liquiditeit <i>(vlottende activa/kortlopende schulden)</i>	1,66	1,83	1,50
Solvabiliteit 1 <i>(eigen vermogen (excl. Voorzieningen) / totaal passiva * 100%)</i>	60,21	60,74	50,00
Solvabiliteit 2 <i>(eigen vermogen (incl. Voorzieningen) / totaal passiva * 100%)</i>	63,83	63,69	
Rentabiliteit <i>(saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten * 100%)</i>	1,20	1,67	> 0,0
Weerstandsvermogen <i>(eigen vermogen / totale baten) * 100%</i>	21,49	22,19	> 11,0
Personele lasten / totale lasten	83,91	83,87	
Materiële lasten / totale lasten	16,09	16,13	
Kapitalisatiefactor <i>(balanstotaal -/- bw geb&terr) / (totaal baten + fin.baten) * 100%</i>	34,44	35,31	< 35,0
Huisvestingsratio <i>(huisvestingslasten inclusief afschrijving gebouwen&terreinen) / totale lasten</i>	6,43	6,53	

B GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Toelichting op de (geconsolideerde) balans en staat van baten en lasten

1. Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

Stichting Markant Onderwijs is het bevoegd gezag van obs De Klokkebei, obs De Tweesprong, bs Het Noorderlicht, obs De Springplank, obs De Wildert, Montessori + Breda (met dislokatie Montessori + Prinsenbeek) en obs De Toermalijn en de activiteiten bestaan uit het verzorgen van primair onderwijs in de regio Breda.

Stichting Vrije School Breda is het bevoegd gezag van de Rudolf Steinerschool en de activiteiten bestaan uit het verzorgen van primair onderwijs in de regio Breda.

1.3 Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Markant Onderwijs is feitelijk gevestigd op Cosunpark 21, 4814 ND te Breda en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 20151892.

Stichting Vrije School Breda is feitelijk gevestigd op Minckelersstraat 27, 4816 AD te Breda en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41102088.

1.4 Groepsverhoudingen

Stichting Markant Onderwijs vormt samen met Stichting Vrije School Breda een personele unie.

1.7 Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van beide stichtingen zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

1.9 Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van Stichting Markant Onderwijs samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de Groep zijn gerealiseerd.

De in de consolidatie begrepen stichtingen zijn:

- Stichting Markant Onderwijs (100%)
- Stichting Vrije School Breda (100%)

1.11 Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

1.12 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

2. Algemene grondslagen

2.1 Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (Rjo), de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.4 Financiële instrumenten

Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen. Dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

3.2 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

3.4 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

3.6 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.8 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.9 Eigen vermogen

3.9.1 Algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht. De algemene reserve wordt beschouwd als publieke middelen.

3.9.3 Overige bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves mobiliteit, BAPO en passend onderwijs worden in de toelichting op de balans nader toegelicht.

3.10 Voorzieningen

3.10.1 Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

3.10.2 Pensioenvoorziening

De stichting heeft één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling welke wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

De stichting heeft geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van tekorten bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Per 31 december 2018 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97%.

3.10.4 Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties ad 1% (2017:2,5%) als disconteringsvoet gehanteerd.

3.10.8 Voorziening spaarverlof

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van spaarverlof is een voorziening gevormd. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige uitbetalingen. Betaalde bedragen inzake spaarverlof worden ten laste van deze voorziening gebracht.

3.12 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben.

4.2 Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW/EZ worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW/EZ. Tevens worden hier de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage verantwoord.

De ontvangen (normatieve) Rijksbijdragen en de niet geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoordeelde OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

4.3 Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door de Gemeente, Provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.4. Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, Gemeenten, Provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.5 Personeelsbeloningen

4.5.1 Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

4.5.2 Pensioenen

Stichting Markant Onderwijs en Stichting Vrije School Breda hebben alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

4.6 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden bij Stichting Markant Onderwijs vanaf 1 januari volgend op het jaar van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden bij Stichting Vrije School Breda vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

4.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

5.1 Marktrisico

5.1.2 Rente- en kasstroomrisico

Stichting Markant Onderwijs en Stichting Vrije School Breda lopen renterisico over de rentedragende vorderingen (waaronder liquide middelen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken lopen Stichting Markant Onderwijs en Stichting Vrije School Breda risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden lopen Stichting Markant Onderwijs en Stichting Vrije School Breda risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Verder is het treasurystatuut bepalend.

B2 Geconsolideerde balans per 31 december 2018
 na resultaatbestemming

Activa	2018		2017	
	€	€	€	€
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa				
Immateriële vaste activa		11.766		-
Materiële vaste activa				
Gebouwen en terreinen	178.502		159.266	
Inventaris en apparatuur	1.597.793		1.200.378	
Leermiddelen	240.062		242.564	
		2.016.357		1.602.208
Vlottende activa				
Vorderingen				
Ministerie van OCW	614.767		498.161	
Overige vorderingen en overlopende activa	335.707		346.024	
		950.474		844.185
Liquide middelen				
Kas	1.285		4.209	
Tegoeden op bankrekeningen (betaalrekeningen)	398.033		522.719	
Spaarrekeningen	1.374.971		1.613.447	
Tegoeden op bankrekeningen inz SWV subregio Breda	327.357		168.165	
		2.101.646		2.308.540
TOTAAL ACTIVA		5.080.243		4.754.933

Passiva	2018		2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Algemene reserve	2.686.397		2.605.697	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)	372.654		282.351	
		3.059.051		2.888.048
Voorzieningen				
Overige voorzieningen	183.551		140.373	
		183.551		140.373
Kortlopende schulden				
Crediteuren	151.518		152.934	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	473.624		431.956	
Schulden terzake van pensioenen	128.520		123.856	
Overige kortlopende schulden	343.870		179.222	
Overige overlopende passiva	740.109		838.544	
		1.837.641		1.726.512
TOTAAL PASSIVA		5.080.243		4.754.933

B3 Geconsolideerde staat van Baten en Lasten 2018

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	13.608.619	12.433.360	12.328.272
Overige overheidsbijdragen	214.439	50.000	250.778
Overige baten	408.923	341.869	427.661
Totaal baten	14.231.981	12.825.229	13.006.711
Lasten			
Personele lasten	11.795.159	10.569.132	10.728.609
Afschrijvingslasten	278.559	264.952	266.576
Huisvestingslasten	896.810	941.466	828.460
Overige lasten	512.017	535.318	450.310
Leermiddelen	574.606	496.875	517.854
Totaal lasten	14.057.151	12.807.743	12.791.809
Saldo baten en lasten	174.830	17.486	214.902
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	10	-	7.877
Financiële lasten	3.837	1.300	5.395
Totaal financiële baten en lasten	-3.827	-1.300	2.482
Resultaat baten en lasten	171.003	16.186	217.384

B4 Geconsolideerde kasstroom 2018

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		174.830		214.902
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	278.559		266.576	
Mutaties voorzieningen	43.178		17.593	
		<u>321.737</u>		<u>284.169</u>
Verandering in vlottende middelen				
- Vorderingen	-106.289		68.491	
- Effecten	-		932.542	
- Kortlopende schulden	111.129		419.028	
		<u>4.840</u>		<u>1.420.061</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		501.407		1.919.132
Ontvangen interest	10		7.877	
Betaalde interest	-3.837		-5.395	
		<u>-3.827</u>		<u>2.482</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		497.580		1.921.614
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in immateriële vaste activa	-12.013		-	
Investerings in materiele vaste activa	-692.461		-226.793	
Desinvesteringen in financiële vaste activa	-		-	
		<u>-704.474</u>		<u>-226.793</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-704.474		-226.793
Mutatie liquide middelen		<u>-206.894</u>		<u>1.694.821</u>
Beginstand liquide middelen	2.308.540		613.719	
Mutatie liquide middelen	-206.894		1.694.821	
Eindstand liquide middelen		<u>2.101.646</u>		<u>2.308.540</u>

B5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2018**Activa****Vaste activa**

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
1.1 Immateriële vaste activa		
Immateriële vaste activa	11.766	-
	<u>11.766</u>	<u>-</u>
	<u>Immateriële vaste activa</u>	
<i>Boekwaarde</i>	€	
<i>31-12-2017</i>		
Aanschafwaarde	-	
Cumulatieve afschrijvingen	-	
	<u>-</u>	
	<u>-</u>	
<i>Mutaties</i>		
Investeringsen	12.013	
Afschrijvingen	-247	
	<u>11.766</u>	
	<u>11.766</u>	
<i>Boekwaarde</i>		
<i>31-12-2018</i>		
Aanschafwaarde	12.013	
Cumulatieve afschrijvingen	-247	
	<u>11.766</u>	
	<u>11.766</u>	
Afschrijvingspercentage:	5 jaar	
	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
1.2 Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen	178.502	159.266
Inventaris en apparatuur	1.597.793	1.200.378
Leermiddelen	240.062	242.564
	<u>2.016.357</u>	<u>1.602.208</u>
	<u>2.016.357</u>	<u>1.602.208</u>

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Leermiddelen	Totaal
<i>Boekwaarde</i> 31-12-2017	€	€	€	€
Aanschafwaarde	211.272	3.467.668	857.522	4.536.462
Cumulatieve afschrijvingen	-52.006	-2.267.290	-614.958	-2.934.254
	<u>159.266</u>	<u>1.200.378</u>	<u>242.564</u>	<u>1.602.208</u>

Mutaties

Investerings	27.000	604.389	61.072	692.461
Afschrijvingen	-7.764	-206.974	-63.574	-278.312
	<u>19.236</u>	<u>397.415</u>	<u>-2.502</u>	<u>414.149</u>

Boekwaarde
31-12-2018

Aanschafwaarde	238.272	4.072.057	918.594	5.228.923
Cumulatieve afschrijvingen	-59.770	-2.474.264	-678.532	-3.212.566
	<u>178.502</u>	<u>1.597.793</u>	<u>240.062</u>	<u>2.016.357</u>

Afschrijvingspercentages:

Gebouwen en terreinen	20-40 jaar
Inventaris en apparatuur	3-20 jaar
Leermiddelen	5-8 jaar

Vlottende activa

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
1.5 Vorderingen		
Ministerie van OCW	614.767	498.161
<i>Overige vorderingen</i>		
Gemeente Breda diverse bijdragen	-	2.094
INOS inz parelklas	164.865	91.107
Netto salarissen	-	1.274
Ouderbijdrage	13.000	12.622
Medegebruik/verhuur	12.696	32.403
Snappet borg	68.851	110.400
Samenwerkingsverband	-	9.277
UWV-uitkeringen	-	4.107
Overige vorderingen	5.065	12.815
<i>Totaal overige vorderingen</i>	<u>264.477</u>	<u>276.099</u>
<i>Overige overlopende activa</i>		
Loonkosten VF nadeclaraties	3.922	17.980
Vooruitbetaalde kosten	51.818	49.833
Overige overlopende activa	15.490	2.112
<i>Totaal overlopende activa</i>	<u>71.230</u>	<u>69.925</u>
Totaal vorderingen	<u>950.474</u>	<u>844.185</u>

De vordering op Stichting Snappet heeft betrekking op de betaalde borg en heeft een looptijd langer dan 1 jaar.

	31-12 2018	31-12 2017
	<u>€</u>	<u>€</u>
1.7 Liquide middelen		
Kas	1.285	4.209
Tegoeden op bankrekeningen (betaalrekeningen)	398.033	522.719
Spaarrekeningen	1.374.971	1.613.447
Tegoeden op bankrekeningen inz SWV subregio Breda	327.357	168.165
	<u>2.101.646</u>	<u>2.308.540</u>

De tegoeden op de bankrekeningen inz SWV subregio Breda staan niet ter vrije beschikking.

Passiva

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
2.1 Eigen vermogen		
Algemene reserve	2.686.397	2.605.697
Bestemmingsreserves	372.654	282.351
	<u>3.059.051</u>	<u>2.888.048</u>

	Saldo 31-12-2017	Bestemmings- resultaat	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	2.605.697	80.700	2.686.397
Bestemmingsreserves publiek			
Bestemmingsreserve Mobiliteit	67.724	-18.012	49.712
Bestemmingsreserve BAPO	214.627	-55.685	158.942
Bestemmingsreserve Passend Onderwijs	-	164.000	164.000
Totaal bestemmingsreserves	<u>282.351</u>	<u>90.303</u>	<u>372.654</u>
Totaal eigen vermogen	<u>2.888.048</u>	<u>171.003</u>	<u>3.059.051</u>

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
2.2 Voorzieningen		
Personele voorzieningen	183.551	140.373
	<u>183.551</u>	<u>140.373</u>

	Saldo 31-12-2017	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Saldo 31-12-2018
Personele voorzieningen					
Voorziening jubilea	112.381	50.894	-7.716	-	155.559
Voorziening spaarverlof	27.992	-	-	-	27.992
Totaal voorzieningen	<u>140.373</u>	<u>50.894</u>	<u>-7.716</u>	<u>-</u>	<u>183.551</u>

	Kortlopend deel < 1 jaar	Middenlang deel 1 - 5 jaar	Langlopende deel > 5 jaar	Totaal
Personele voorzieningen				
Voorziening jubilea	18.021	44.189	93.349	155.559
Voorziening spaarverlof	-	27.992	-	27.992
Totaal voorzieningen	<u>18.021</u>	<u>72.181</u>	<u>93.349</u>	<u>183.551</u>

Voorziening jubilea

De voorziening voor Jubilea wordt bij opmaak van de begroting voorafgaand aan het kalenderjaar beoordeeld en berekend op basis van de op balansdatum bestaande aanspraken voor de komende tien jaren. Gebaseerd op:

- Leefijd per medewerker
- Gehele personeelsbestand
- Jaren dienstverband per medewerker
- Omvang dienstbetrekking
- Jubileum bij 25-jarig 50% gratificatie, bij 40-jarige diensttijd 100% gratificatie
- Gratificatie berekend op individuele salarisgegevens rekening houdend met verwachte gemiddelde salarisstijging op lange termijn en een verdisconteringsvoet.
- Berekening tegen contante waarde
- Rekeninghoudend met een blijfkans.

Voorziening spaarverlof

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van spaarverlof is een voorziening gevormd. De voorziening is opgebouwd om de kosten van de vervangers te betalen wanneer personeelsleden het gespaarde verlof opnemen. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen. Betaalde bedragen inzake spaarverlof worden ten laste van deze voorziening gebracht. Ultimo 2018 had het spaarverlof nog betrekking op 1 personeelslid.

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
2.4 Kortlopende schulden		
Crediteuren	151.518	152.934
Belastingen en premies sociale verzekeringen	473.624	431.956
Schulden terzake van pensioenen	128.520	123.856
Overige kortlopende schulden	343.870	179.222
Overlopende passiva	740.109	838.544
	<u>1.837.641</u>	<u>1.726.512</u>

Specificatie overige kortlopende schulden

Netto salaris	6.995	1.844
Nog te betalen levensloop	1.201	-
Rekening-courant SWV subregio Breda	327.357	168.165
Overige kortlopende schulden	8.317	9.213
	<u>343.870</u>	<u>179.222</u>

Specificatie overlopende passiva

Vakantiegeld reservering	370.003	347.545
Nog te betalen eindejaarsuitkering	1.358	-
Crediteuren transitoria	91.369	102.015
Vooruitontvangen bedragen	24.000	108.126
Vooruitontvangen OKV gelden	165.443	211.830
Vooruitontvangen investeringssubsidie	61.848	19.316
Overige overlopende passiva	26.088	49.712
	<u>740.109</u>	<u>838.544</u>

Model G: verantwoording subsidies OCW

Bestuur: 41869 en 59984

Brinnr: cumulatief

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Vrijval niet besteed in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
	Kenmerk	Datum									
Regeling lerarenbeurs voor scholing	DL/B/110284	6-5-2009	€ 12.093	€ -	€ -	€ -	€ 12.093	€ 12.093	€ -	€ -	j
totaal			€ 12.093	€ -	€ -	€ -	€ 12.093	€ 12.093	€ -	€ -	

G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum							
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum								
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen relevante gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Met Veenman BV is op 10 september 2018 een huurovereenkomst voor kopieerapparatuur aangegaan voor de duur van 5 jaar en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd met 1 jaar. De opzegtermijn bedraagt 3 maanden.

Met ProActive Software Nederland BV is m.i.v. 18 juni 2018 een licentieovereenkomst aangegaan voor onbepaalde tijd. De opzegtermijn bedraagt 3 maanden.

Met TIG The Implementation Group is m.i.v. 18 juni 2018 een licentie overeenkomst aangegaan voor ontwikkelde software per kalenderjaar, met stilzwijgende verlenging en een opzegtermijn van 3 maanden.

Voor wat betreft de huurovereenkomst voor het adres Hooilaan 1 (bestuurskantoor), deze is beëindigd als gevolg van de verhuizing naar Cosunpark 21. De huurovereenkomst van Cosunpark 21 is ingegaan per 1 december 2018 voor de duur van 5 jaar en 1 maand, met telkens een verlenging van 5 jaar. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden. De aanvangshuurprijs bedraagt € 79.700 in totaliteit. Hiervan wordt o.b.v. leerlingenaantallen een gedeelte doorbelast door Stichting Markant Onderwijs aan Stichting Vrije School Breda.

Met de gemeente Breda is een overeenkomst tot in gebruikgeving van ruimten voor onderwijs in de Brede School Olympia, Vlierenbroek 28-32 te Breda aangegaan. De jaarlijkse bruikleenvergoeding is gelijk aan een deel van de ontvangen groepsafhankelijke vergoeding van het ministerie. Bij aanvang in 2013 was dit een bedrag van € 3.950. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Beëindiging vindt plaats na ondertekening van een verklaring door beide partijen.

Met de gemeente Breda is een overeenkomst tot in gebruikgeving van ruimten voor onderwijs in de Brede School de Mandt, Kriekenstraat 43 te Teteringen aangegaan. De jaarlijkse bruikleenvergoeding is gelijk aan een deel van de ontvangen groepsafhankelijke vergoeding van het ministerie. Bij aanvang in 2013 was dit een bedrag van € 7.130. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Beëindiging vindt plaats na ondertekening van een verklaring door beide partijen.

Met Kober Beheer BV is een huurovereenkomst aangegaan met betrekking tot het in de multifunctionele accommodatie De Neel te Prinsenbeek gevestigde kinderdagverblijf, peuterspeelzaal en buitenschoolde opvang. De ingangsdatum van de overeenkomst was 1 juli 2010 en is voor de duur van 10 jaar aangegaan. De overeenkomst kan stilzwijgend verlengd worden. De aanvangspris bedroeg € 1.567 per maand bij aanvang van de overeenkomst, met een jaarlijkse indexering.

Met Kober Beheer BV is een huurovereenkomst aangegaan met betrekking tot het in het pand gelegen aan Straatweide 30 te Prinsenbeek gevestigde kinderdagverblijf, peuterspeelzaal en buitenschoolde opvang. De ingangsdatum van de overeenkomst was 1 juli 2010 en is voor de duur van 10 jaar aangegaan. De overeenkomst wordt telkens met 5 jaar verlengd en heeft een opzegtermijn van 6 maanden.

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten 2018**Baten**

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
3.1 (Rijks)bijdragen Ministerie van OCW			
Rijksbijdrage lumpsum	9.081.758	8.490.088	8.495.594
Rijksbijdragen MI	1.755.308	1.715.807	1.706.325
Rijksbijdragen P&A-beleid	1.523.775	1.277.118	1.283.712
Overige subsidies Ministerie van OCW	439.404	405.329	382.336
Inhouding OCW	-16.066	-	-108.851
Rijksbijdragen SWV	824.440	545.018	569.156
Totaal (Rijks)bijdrage Ministerie van OCW	<u>13.608.619</u>	<u>12.433.360</u>	<u>12.328.272</u>

Het verschil tussen de begroting en de realisatie wordt veroorzaakt door de indexering die OCW met terugwerkende kracht heeft berekend. Bij het opmaken van de begroting 2018 was deze indexering nog niet bekend. Bovendien zijn er ook extra middelen binnen P&A ontvangen om de werkdruk te verminderen.

3.2 Overige overheidsbijdragen

Gemeentelijke vergoeding materieel	109.301	-	49.424
Gemeentelijke vergoeding personeel	105.138	50.000	201.354
Totaal overige overheidsbijdragen	<u>214.439</u>	<u>50.000</u>	<u>250.778</u>

De post gemeentelijke vergoeding materieel wordt toegelicht in het bestuursverslag.

3.5 Overige baten

Verhuur onroerende zaken	102.544	117.702	185.818
Detachering personeel	125.632	18.000	60.386
Ouderbijdragen	87.924	67.500	88.778
Overige vergoedingen personeel	1.928	65.000	9.057
Sponsoring/buitenschoolse activiteiten	32.332	6.667	8.258
Overige	58.563	67.000	75.364
Totaal overige baten	<u>408.923</u>	<u>341.869</u>	<u>427.661</u>

Voor de post verhuur onroerende zaken geldt dat per 01-01-2018 het hier alleen nog de exploitatievergoeding over het medegebruik betreft.

Lasten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.1 Personele lasten			
Lonen en salarissen	11.124.511	10.095.072	10.194.382
Dotatie/vrijval personele voorzieningen	50.894	25.000	22.612
Personeel niet in loondienst	250.287	174.800	294.179
Nascholing	172.696	114.000	115.661
Reis- en verblijfskosten	113.766	10.210	103.548
Kosten arbodienst	23.772	33.300	23.670
Overige	169.039	116.750	159.905
	<u>11.904.965</u>	<u>10.569.132</u>	<u>10.913.957</u>
Uitkeringen VF (-/-)	-48.610	-	-70.961
Overige uitkeringen (-/-)	-61.196	-	-114.387
Totaal personele lasten	<u><u>11.795.159</u></u>	<u><u>10.569.132</u></u>	<u><u>10.728.609</u></u>

De personele lasten zijn toegenomen als gevolg van CAO wijzigingen en een hoger aantal FTE's.

Specificatie Lonen en salarissen

Salariskosten	8.360.821	10.095.072	7.683.278
Sociale lasten	1.171.453	-	1.086.316
Premies Participatiefonds	392.932	-	284.958
Premies Vervangingsfonds	50.908	-	46.862
Pensioenlasten	1.152.397	-	1.092.968
	<u>11.128.511</u>	<u>10.095.072</u>	<u>10.194.382</u>
Doorbelaste salariskosten	-4.000	-	-
	<u><u>11.124.511</u></u>	<u><u>10.095.072</u></u>	<u><u>10.194.382</u></u>

Aantal FTE's

	FTE's 2018	FTE's 2017
OP	136,511	127,425
OOP	18,439	13,324
DIR	10,433	11,161
	<u><u>165,383</u></u>	<u><u>151,910</u></u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.2 Afschrijvingslasten			
Immateriële vaste activa	247	-	-
Gebouwen en terreinen	7.764	7.911	6.929
Inventaris en apparatuur	206.974	195.132	190.835
Leermiddelen	63.574	61.909	68.812
Totaal afschrijvingslasten	<u><u>278.559</u></u>	<u><u>264.952</u></u>	<u><u>266.576</u></u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.3 Huisvestingslasten			
Huur	34.212	31.100	80.422
Onderhoud	415.084	439.416	267.110
Energie en water	158.835	190.450	201.587
Schoonmaakkosten	242.398	242.150	235.511
Heffingen	33.503	26.000	24.737
Tuinonderhoud	4.702	3.800	4.366
Overige huisvestingslasten	8.076	8.550	14.727
Totaal huisvestingslasten	<u>896.810</u>	<u>941.466</u>	<u>828.460</u>

4.4 Overige instellingslasten

Administratie en beheer	172.736	183.824	176.771
Accountantskosten	22.272	16.500	25.892
Telefoon- en portokosten e.d.	14.466	17.700	19.007
Deskundigheidsadvies	34.865	29.700	37.138
Verzekeringen	12.556	10.770	6.587
Vergoeding bestuursleden/bestuurskosten	24.443	25.500	25.565
Overige administratie- en beheerslasten	5.461	48.650	3.932
Abonnementen	808	1.700	1.165
Contributies	29.408	35.500	37.146
Culturele vorming	20.949	40.050	27.324
Public relations en marketing	13.944	13.250	4.763
Sportdag/vieringen/reizen/excursies	31.692	42.150	20.249
GMR/MR/OR	8.183	6.474	8.362
Representatie overig/derden	2.091	7.450	2.782
Activiteiten ouderbijdrage	25.281	17.000	16.352
Bestedingen tussenschoolse opvang	6.235	-	6.270
Bestedingen diverse buitenschools	34.349	2.800	10.836
Uitgaven overige projecten	32.041	200	1.754
Overige instellingslasten	20.237	36.100	18.415
Totaal overige instellingslasten	<u>512.017</u>	<u>535.318</u>	<u>450.310</u>

Accountantshonoraria specificatie:

Controle van de jaarrekening	22.272	16.500	22.385
Controle extra werkzaamheden vorig verslagjaar	-	-	3.507
	<u>22.272</u>	<u>16.500</u>	<u>25.892</u>

4.4.2 Leermiddelen

Leermiddelen	308.486	293.575	291.650
Inventaris en apparatuur	266.120	203.300	226.204
Totaal leermiddelen	<u>574.606</u>	<u>496.875</u>	<u>517.854</u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
5. Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	10	-	98
Opbrengst beleggingen	-	-	720
Koerswinst gerealiseerd	-	-	7.059
	<u>10</u>	<u>-</u>	<u>7.877</u>
Financiële lasten			
Bankkosten/rentelasten	3.837	1.300	3.583
Kosten beleggingen	-	-	1.178
Koersverlies gerealiseerd	-	-	634
	<u>3.837</u>	<u>1.300</u>	<u>5.395</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-3.827</u></u>	<u><u>-1.300</u></u>	<u><u>2.482</u></u>

WNT-verantwoording 2018 (geconsolideerd)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Markant Onderwijs/Stichting Vrije School Breda. Het voor deze stichting toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 133.000. Het totaal aantal complexiteitspunten voor de stichting is 7. Zie onderstaande berekening.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	JWCJM de Kort
Functiegegevens	Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 108.537
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.873
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 126.410</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 133.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	<u>nvt</u>
Totaal bezoldiging	<u>€ 126.410</u>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t

Bedragen x € 1	JWCJM de Kort
Gegevens 2017	Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-31/12
Omvang dienstverband 2017 (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 106.992
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.792
Totaal bezoldiging 2017	<u>€ 123.784</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 129.000

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	JA van Dijk	C Glerum	RG de Kort	DM Heeroma	ME Pijning
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	€ 5.000	€ 3.660	€ 4.000	€ 3.600	€ 4.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 19.950	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag					
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Gegevens 2017					
Bedragen x € 1	JA van Dijk	C Glerum	RG de Kort	DM Heeroma	ME Pijning
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-01/06	01/01-31/12	01/07-31/12	01/06-31/12	01/06-31/12
Functiegegevens	Voorzitter RvT				
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/06-31/12				
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	€ 4.150	€ 3.000	€ 2.100	€ 1.750	€ 1.750
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 16.663	€ 12.900	€ 6.450	€ 7.525	€ 7.525

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen vervolg

Bedragen x € 1	ThG Hoeks	CEM Frijs	PFA Moerkens
Functiegegevens	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Aanvang en einde functievervulling in 2018	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 0	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 0	€ 0	€ 0
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag			
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Gegevens 2017			
Bedragen x € 1	ThG Hoeks	CEM Frijs	PFA Moerkens
Functiegegevens	Lid	Lid	Voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-01/06
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 3.800	€ 3.600	€ 2.250
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 12.900	€ 12.900	€ 8.042

Complexiteitspunten			
<i>Complexiteitspunten gemiddelde totale baten</i>			4
<i>Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten</i>			2
<i>Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren</i>			1
<i>Totaal aantal complexiteitspunten</i>			7
<i>Bezoldigingsklasse</i>			C
<i>Bezoldigingsmaximum</i>		€	133.000

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Overzicht verbonden partijen**Verbonden partij, meerderheidsdeelneming**

Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten *	Deelneming
Stichting Vrije School Breda **	stichting	Breda	1	100%
Stichting Markant Onderwijs **	stichting	Breda	1	100%

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten *
RSV Breda e.o. Primair Onderwijs	stichting	Oosterhout	4

* Code activiteiten:

1. contractonderwijs
2. contractonderzoek
3. onroerende zaken
4. overige

** personele unie

C Enkelvoudige jaarrekening

Stichting Markant Onderwijs

Kengetallen

Met de kengetallen kan de financiële toestand van de stichting worden beoordeeld en gemeten.
De kengetallen geven de toestand op 31 december weer, er is dus sprake van een momentopname.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>Streef- waarden</u>
Liquiditeit <i>(vlottende activa/kortlopende schulden)</i>	1,65	1,77	1,50
Solvabiliteit 1 <i>(eigen vermogen (excl. Voorzieningen) / totaal passiva * 100%)</i>	59,37	59,37	50,00
Solvabiliteit 2 <i>(eigen vermogen (incl. Voorzieningen) / totaal passiva * 100%)</i>	63,04	62,36	
Rentabiliteit <i>(saldo gewonen bedrijfsvoering / totale baten * 100%)</i>	1,66	1,70	> 0,0
Weerstandvermogen <i>(eigen vermogen / totale baten) * 100%</i>	21,42	21,72	> 11,0
Personele lasten / totale lasten	84,17	83,95	
Materiële lasten / totale lasten	15,83	16,05	
Kapitalisatiefactor <i>(balanstotaal -/- bw geb&terr) / (totaal baten + fin.baten) * 100%</i>	35,54	36,21	< 35,0
Huisvestingsratio <i>(huisvestingslasten inclusief afschrijving gebouwen&terreinen) / totale lasten</i>	6,29	6,50	

Balans per 31 december 2018
na resultaatbestemming

Activa	2018		2017	
	€	€	€	€
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa				
Immateriële vaste activa		10.770		-
Materiële vaste activa				
Gebouwen en terreinen	69.296		44.765	
Inventaris en apparatuur	1.523.988		1.173.259	
Leermiddelen	216.348		221.161	
		1.809.632		1.439.185
Vlottende activa				
Vorderingen				
Ministerie van OCW	562.794		440.141	
Vorderingen op groepsmaatschappijen	61.632		1.991	
Overige vorderingen en overlopende activa	310.579		308.303	
		935.005		750.435
Liquide middelen				
Kas	1.285		4.209	
Tegoeden op bankrekeningen (betaalrekeningen)	368.886		479.912	
Spaarrekeningen	1.213.746		1.463.722	
Tegoeden op bankrekeningen inz SWV subregio Breda	327.357		168.165	
		1.911.274		2.116.008
TOTAAL ACTIVA		4.666.681		4.305.628

Passiva	2018		2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Algemene reserve	2.398.187		2.273.791	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)	372.654		282.351	
		2.770.841		2.556.142
Vorzieningen				
Overige voorzieningen	170.931		128.805	
		170.931		128.805
Kortlopende schulden				
Crediteuren	143.900		148.564	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	433.326		392.172	
Schulden terzake van pensioenen	118.009		112.761	
Overige kortlopende schulden	343.064		179.222	
Overige overlopende passiva	686.610		787.962	
		1.724.909		1.620.681
TOTAAL PASSIVA		4.666.681		4.305.628

Staat van Baten en Lasten 2018

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	12.388.850	11.317.848	11.159.507
Overige overheidsbijdragen	214.439	50.000	248.004
Overige baten	332.998	279.869	352.949
Totaal baten	12.936.287	11.647.717	11.760.460
Lasten			
Personele lasten	10.705.386	9.620.445	9.707.495
Afschrijvingslasten	245.679	236.066	240.423
Huisvestingslasten	797.568	862.457	749.645
Overige lasten	433.210	418.694	382.944
Leermiddelen	536.567	459.175	482.783
Totaal lasten	12.718.410	11.596.837	11.563.290
Saldo baten en lasten	217.877	50.880	197.170
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	10	800	7.877
Financiële lasten	3.188	1.600	4.828
Totaal financiële baten en lasten	-3.178	-800	3.049
Resultaat baten en lasten	214.699	50.080	200.219

Kasstroom 2018

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		217.877		197.170
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	245.679		240.423	
Mutaties voorzieningen	42.126		25.819	
		<u>287.805</u>		<u>266.242</u>
Verandering in vlottende middelen				
- Vorderingen	-184.570		20.290	
- Effecten	-		932.542	
- Kortlopende schulden	104.228		420.600	
		<u>-80.342</u>		<u>1.373.432</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		425.340		1.836.844
Ontvangen interest	10		7.877	
Betaalde interest	-3.188		-4.828	
		<u>-3.178</u>		<u>3.049</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		422.162		1.839.893
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in immateriële vaste activa	-10.770		-	
Investerings in materiele vaste activa	-616.126		-218.879	
		<u>-626.896</u>		<u>-218.879</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-626.896		-218.879
Mutatie liquide middelen		<u>-204.734</u>		<u>1.621.014</u>
Beginstand liquide middelen	2.116.008		494.994	
Mutatie liquide middelen	-204.734		1.621.014	
Eindstand liquide middelen		<u>1.911.274</u>		<u>2.116.008</u>

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans per 31 december 2018

Activa

Vaste activa

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
1.1 Immateriële vaste activa		
Immateriële vaste activa	10.770	-
	<u>10.770</u>	<u>-</u>
	<u>Immateriële vaste activa</u>	
<i>Boekwaarde</i>	€	
<i>31-12-2017</i>		
Aanschafwaarde	-	
Cumulatieve afschrijvingen	-	
	<u>-</u>	
	<u>-</u>	
<i>Mutaties</i>		
Investeringen	10.770	
Afschrijvingen	-	
	<u>10.770</u>	
	<u>10.770</u>	
<i>Boekwaarde</i>		
<i>31-12-2018</i>		
Aanschafwaarde	10.770	
Cumulatieve afschrijvingen	-	
	<u>10.770</u>	
	<u>10.770</u>	
Afschrijvingspercentage:	5 jaar	

1.2 Materiële vaste activa

Gebouwen en terreinen	69.296	44.765
Inventaris en apparatuur	1.523.988	1.173.259
Leermiddelen	216.348	221.161
	<u>1.809.632</u>	<u>1.439.185</u>
	<u>1.809.632</u>	<u>1.439.185</u>

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Leermiddelen	Totaal
<i>Boekwaarde</i> 31-12-2017	€	€	€	€
Aanschafwaarde	49.376	3.317.727	805.580	4.172.683
Cumulatieve afschrijvingen	-4.611	-2.144.468	-584.419	-2.733.498
	<u>44.765</u>	<u>1.173.259</u>	<u>221.161</u>	<u>1.439.185</u>
<i>Mutaties</i>				
Investeringen	27.000	539.190	49.936	616.126
Afschrijvingen	-2.469	-188.461	-54.749	-245.679
	<u>24.531</u>	<u>350.729</u>	<u>-4.813</u>	<u>370.447</u>
<i>Boekwaarde</i> 31-12-2018				
Aanschafwaarde	76.376	3.856.917	855.516	4.788.809
Cumulatieve afschrijvingen	-7.080	-2.332.929	-639.168	-2.979.177
	<u>69.296</u>	<u>1.523.988</u>	<u>216.348</u>	<u>1.809.632</u>

Afschrijvingspercentages:

Gebouwen en terreinen	20 jaar
Inventaris en apparatuur	4-20 jaar
Leermiddelen	8 jaar

Vlottende activa

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
1.5 Vorderingen		
Ministerie van OCW	562.794	440.141
Vorderingen op groepsmaatschappijen	61.632	1.991
<i>Overige vorderingen</i>		
Gemeente Breda diverse bijdragen	-	2.094
INOS inz parelklas	164.865	91.107
Medegebruik/verhuur	12.696	32.403
Snappet borg	68.851	110.400
Samenwerkingsverband	-	9.277
UWV-uitkeringen	-	4.107
Overige vorderingen	5.065	10.806
<i>Totaal overige vorderingen</i>	<u>251.477</u>	<u>260.194</u>
<i>Overlopende activa</i>		
Vooruitbetaalde kosten	48.876	48.025
Overige overlopende activa	10.226	84
<i>Totaal overlopende activa</i>	<u>59.102</u>	<u>48.109</u>
Totaal vorderingen	<u>935.005</u>	<u>750.435</u>

De vordering op Stichting Snappet heeft betrekking op de betaalde borg en heeft een looptijd langer dan 1 jaar.

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
1.7 Liquide middelen		
Kas	1.285	4.209
Tegoeden op bankrekeningen (betaalrekeningen)	368.886	479.912
Spaarrekeningen	1.213.746	1.463.722
Tegoeden op bankrekeningen inz SWV subregio Breda	327.357	168.165
	<u>1.911.274</u>	<u>2.116.008</u>

De tegoeden op de bankrekeningen inz SWV subregio Breda staan niet ter vrije beschikking.

Passiva

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
2.1 Eigen vermogen		
Algemene reserve	2.398.187	2.273.791
Bestemmingsreserves	372.654	282.351
	<u>2.770.841</u>	<u>2.556.142</u>

	Saldo 31-12-2017	Bestemmings- resultaat	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	2.273.791	124.396	2.398.187
Bestemmingsreserves publiek			
Bestemmingsreserve Mobiliteit	67.724	-18.012	49.712
Bestemmingsreserve BAPO	214.627	-55.685	158.942
Bestemmingsreserve Passend Onderwijs	-	164.000	164.000
Totaal bestemmingsreserves	<u>282.351</u>	<u>90.303</u>	<u>372.654</u>
Totaal eigen vermogen	<u>2.556.142</u>	<u>214.699</u>	<u>2.770.841</u>

Bestemmingsreserve Mobiliteit

Deze bestemmingsreserve is gevormd op basis van het ondernemingsplan 2012-2016 met als doel mobiliteitsbevorderende maatregelen te financieren.

Bestemmingsreserve BAPO

De bestemmingsreserve BAPO betreft de vrijgevallen voorziening BAPO welke bestemd is om de kosten van niet opgenomen BAPO-rechten uit het verleden te betalen. Het betreft hier uitsluitend nog niet opgenomen BAPO-rechten uit de afgelopen jaren. Deze reserve is berekend volgens de bepalingen in de RJ 271, oftewel de contante waarde van de toekomstige verplichtingen.

Bestemmingsreserve Passend Onderwijs

In 2017 en 2018 is een extra bedrag ontvangen van het samenwerkingsverband. De aanwending van deze extra middelen zal deels plaatsvinden in 2019 en 2020. Een deel is reeds aangewend in 2018. Het deel dat ultimo 2018 nog niet besteed is, is in deze bestemmingsreserve ondergebracht.

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
2.2 Voorzieningen		
Personele voorzieningen	170.931	128.805
	<u>170.931</u>	<u>128.805</u>

	Saldo 31-12-2017	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Saldo 31-12-2018
Personele voorzieningen					
Voorziening jubilea	100.813	48.685	-6.559	-	142.939
Voorziening spaarverlof	27.992	-	-	-	27.992
Totaal voorzieningen	<u>128.805</u>	<u>48.685</u>	<u>-6.559</u>	<u>-</u>	<u>170.931</u>

	Kortlopend deel < 1 jaar	Middenlang deel 1 - 5 jaar	Langlopende deel > 5 jaar	Totaal
Personele voorzieningen				
Voorziening jubilea	18.021	37.832	87.086	142.939
Voorziening spaarverlof	-	27.992	-	27.992
Totaal voorzieningen	<u>18.021</u>	<u>65.824</u>	<u>87.086</u>	<u>170.931</u>

Voorziening jubilea

De voorziening voor Jubilea wordt bij opmaak van de begroting voorafgaand aan het kalenderjaar beoordeeld en berekend op basis van de op balansdatum bestaande aanspraken voor de komende tien jaren. Gebaseerd op:

- Leeftijd per medewerker
- Gehele personeelsbestand
- Jaren dienstverband per medewerker
- Omvang dienstbetrekking
- Jubileum bij 25-jarig 50% gratificatie, bij 40-jarige diensttijd 100% gratificatie
- Gratificatie berekend op individuele salarisgegevens rekening houdend met verwachte gemiddelde salarisstijging op lange termijn en een verdisconteringsvoet.
- Berekening tegen contante waarde
- Rekeninghoudend met een blijfkans.

Voorziening spaarverlof

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van spaarverlof is een voorziening gevormd. De voorziening is opgebouwd om de kosten van de vervangers te betalen wanneer personeelsleden het gespaarde verlof opnemen. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen. Betaalde bedragen inzake spaarverlof worden ten laste van deze voorziening gebracht. Ultimo 2018 had het spaarverlof nog betrekking op 1 personeelslid.

31-12 2018	31-12 2017
€	€

2.4 Kortlopende schulden

Crediteuren	143.900	148.564
Belastingen en premies sociale verzekeringen	433.326	392.172
Schulden terzake van pensioenen	118.009	112.761
Overige kortlopende schulden	343.064	179.222
Overlopende passiva	686.610	787.962
	<u>1.724.909</u>	<u>1.620.681</u>

Specificatie overige kortlopende schulden

Netto salaris	6.717	1.844
Nog te betalen levensloop	1.201	-
Rekening-courant SWV subregio Breda	327.357	168.165
Overige kortlopende schulden	7.789	9.213
	<u>343.064</u>	<u>179.222</u>

Specificatie overlopende passiva

Vakantiegeld reservering	339.102	314.848
Nog te betalen eindejaarsuitkering	1.358	-
Crediteuren transitoria	91.369	96.419
Vooruitontvangen bedragen	24.000	108.126
Vooruitontvangen OKV gelden	165.443	211.830
Vooruitontvangen investeringssubsidie	44.626	19.316
Overige overlopende passiva	20.712	37.423
	<u>686.610</u>	<u>787.962</u>

Model G: verantwoording subsidies OCW

Bestuur: 41869

Brinnr: cumulatief

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Vrijval niet besteed in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
	Kenmerk	Datum									
Regeling lerarenbeurs voor scholing,	DL/B/110284	6-5-2009	€ 12.093	€ -	€ -	€ -	€ 12.093	€ 12.093	€ -	€ -	j
totaal			€ 12.093	€ -	€ -	€ -	€ 12.093	€ 12.093	€ -	€ -	

G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum							
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum								
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen relevante gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Met Veenman BV is op 10 september 2018 een huurovereenkomst voor kopieerapparatuur aangegaan voor de duur van 5 jaar en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd met 1 jaar. De opzegtermijn bedraagt 3 maanden.

Met ProActive Software Nederland BV is m.i.v. 18 juni 2018 een licentieovereenkomst aangegaan voor onbepaalde tijd. De opzegtermijn bedraagt 3 maanden.

Met TIG The Implementation Group is m.i.v. 18 juni 2018 een licentieovereenkomst aangegaan voor ontwikkelde software per kalenderjaar, met stilzwijgende verlenging en een opzegtermijn van 3 maanden.

Voor wat betreft de huurovereenkomst voor het adres Hooilaan 1 (bestuurskantoor), deze is beëindigd als gevolg van de verhuizing naar Cosunpark 21. De huurovereenkomst van Cosunpark 21 is ingegaan per 1 december 2018 voor de duur van 5 jaar en 1 maand, met telkens een verlenging van 5 jaar. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden. De aanvangshuurprijs bedraagt € 79.700 in totaliteit. Hiervan wordt o.b.v. leerlingenaantallen een gedeelte doorbelast door Stichting Markant Onderwijs aan Stichting Vrije School Breda.

Met de gemeente Breda is een overeenkomst tot in gebruikgeving van ruimten voor onderwijs in de Brede School Olympia, Vlierenbroek 28-32 te Breda aangegaan. De jaarlijkse bruikleenvergoeding is gelijk aan een deel van de ontvangen groepsafhankelijke vergoeding van het ministerie. Bij aanvang in 2013 was dit een bedrag van € 3.950. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Beëindiging vindt plaats na ondertekening van een verklaring door beide partijen.

Met de gemeente Breda is een overeenkomst tot in gebruikgeving van ruimten voor onderwijs in de Brede School de Mandt, Kriekenstraat 43 te Teteringen aangegaan. De jaarlijkse bruikleenvergoeding is gelijk aan een deel van de ontvangen groepsafhankelijke vergoeding van het ministerie. Bij aanvang in 2013 was dit een bedrag van € 7.130. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Beëindiging vindt plaats na ondertekening van een verklaring door beide partijen.

Met Kober Beheer BV is een huurovereenkomst aangegaan met betrekking tot het in de multifunctionele accommodatie De Neel te Prinsenbeek gevestigde kinderdagverblijf, peuterspeelzaal en buitenschoolde opvang. De ingangsdatum van de overeenkomst was 1 juli 2010 en is voor de duur van 10 jaar aangegaan. De overeenkomst kan stilzwijgend verlengd worden. De aanvangsprijs bedroeg € 1.567 per maand bij aanvang van de overeenkomst, met een jaarlijkse indexeringspercentage van 3%.

Met Kober Beheer BV is een huurovereenkomst aangegaan met betrekking tot het in het pand gelegen aan Straatweide 30 te Prinsenbeek gevestigde kinderdagverblijf, peuterspeelzaal en buitenschoolde opvang. De ingangsdatum van de overeenkomst was 1 juli 2010 en is voor de duur van 10 jaar aangegaan. De overeenkomst wordt telkens met 5 jaar verlengd en heeft een opzegtermijn van 6 maanden.

Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten 2018

Baten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
3.1 (Rijks)bijdragen Ministerie van OCW			
Rijksbijdrage lumpsum	8.288.723	7.740.055	7.709.304
Rijksbijdragen MI	1.595.731	1.558.112	1.545.528
Rijksbijdragen P&A-beleid	1.385.014	1.160.090	1.163.589
Overige subsidies Ministerie van OCW	398.397	369.167	340.417
Inhouding OCW	-16.066	-	-108.851
Rijksbijdragen SWV	737.051	490.424	509.520
Totaal (Rijks)bijdrage Ministerie van OCW	<u>12.388.850</u>	<u>11.317.848</u>	<u>11.159.507</u>

Het verschil tussen de begroting en de realisatie wordt veroorzaakt door de indexering die OCW met terugwerkende kracht heeft berekend. Bij het opmaken van de begroting 2018 was deze indexering nog niet bekend. Bovendien zijn er ook extra middelen binnen P&A ontvangen om de werkdruk te verminderen.

3.2 Overige overheidsbijdragen

Gemeentelijke vergoeding materieel	109.301	-	49.424
Gemeentelijke vergoeding personeel	105.138	50.000	198.580
Totaal overige overheidsbijdragen	<u>214.439</u>	<u>50.000</u>	<u>248.004</u>

3.5 Overige baten

Verhuur onroerende zaken	99.076	105.702	173.593
Detachering personeel	125.632	18.000	60.386
Ouderbijdragen	29.335	17.500	38.288
Overige vergoedingen personeel	1.928	65.000	9.057
Sponsoring/buitenschoolse activiteiten	32.332	6.667	8.210
Overige	44.695	67.000	63.415
Totaal overige baten	<u>332.998</u>	<u>279.869</u>	<u>352.949</u>

Lasten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.1 Personele lasten			
Lonen en salarissen	10.079.289	9.186.257	9.163.351
Dotaties personele voorzieningen	48.685	25.000	30.838
Personeel niet in loondienst	225.312	169.800	270.930
Nascholing	159.228	99.000	90.252
Reis- en verblijfskosten	104.237	9.138	95.532
Kosten arbodienst	20.654	28.300	20.321
Overige	129.177	102.950	138.407
	<u>10.766.582</u>	<u>9.620.445</u>	<u>9.809.631</u>
Overige uitkeringen (-/-)	-61.196	-	-102.136
Totaal personele lasten	<u><u>10.705.386</u></u>	<u><u>9.620.445</u></u>	<u><u>9.707.495</u></u>

Specificatie Lonen en salarissen

Lonen en salarissen	7.615.086	9.186.257	6.935.907
Sociale lasten	1.062.305	-	983.650
Premies Participatiefonds	360.815	-	258.692
Premies Vervangingsfonds	15.121	-	14.230
Pensioenlasten	1.053.438	-	990.759
	<u>10.106.765</u>	<u>9.186.257</u>	<u>9.183.238</u>
Doorbelaste salariskosten	-27.476	-	-19.887
	<u><u>10.079.289</u></u>	<u><u>9.186.257</u></u>	<u><u>9.163.351</u></u>

Aantal FTE's

	FTE's 2018	FTE's 2017
OP	124,851	115,994
OOP	16,629	11,013
DIR	9,433	10,161
	<u><u>150,913</u></u>	<u><u>137,168</u></u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.2 Afschrijvingslasten			
Gebouwen en terreinen	2.469	2.291	1.991
Inventaris en apparatuur	188.461	179.771	177.525
Leermiddelen	54.749	54.004	60.907
Totaal afschrijvingslasten	<u><u>245.679</u></u>	<u><u>236.066</u></u>	<u><u>240.423</u></u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.3 Huisvestingslasten			
Huur	32.475	21.500	69.449
Onderhoud	363.453	402.407	238.591
Energie en water	134.922	172.950	182.452
Schoonmaakkosten	227.332	231.150	223.145
Heffingen	28.764	24.600	21.274
Tuinonderhoud	3.988	3.300	1.893
Overige huisvestingslasten	6.634	6.550	12.841
Totaal huisvestingslasten	<u>797.568</u>	<u>862.457</u>	<u>749.645</u>

4.4 Overige instellingslasten

Administratie en beheer	154.836	162.000	158.556
Accountantskosten	15.579	15.000	15.355
Telefoon- en portokosten e.d.	11.785	14.700	16.362
Deskundigheidsadvies	34.865	29.700	37.138
Verzekeringen	10.092	9.270	3.769
Vergoeding bestuursleden/bestuurskosten	22.165	25.500	23.199
Overige administratie- en beheerslasten	4.853	2.150	3.481
Abonnementen/documentatie	808	1.700	1.165
Contributies	23.338	29.000	30.424
Culturele vorming	20.734	39.300	27.324
Public relations en marketing	4.484	4.750	1.441
Sportdag/vieringen/reizen/excursies	31.640	35.650	20.249
GMR/MR/OR	7.844	6.424	8.132
Representatie overig/derden	1.876	5.950	2.041
Bestedingen tussenschoolse opvang	6.235	-	6.270
Bestedingen diverse buitenschools	34.349	2.800	10.836
Uitgaven overige projecten	27.934	200	-
Overige instellingslasten	19.793	34.600	17.202
Totaal overige instellingslasten	<u>433.210</u>	<u>418.694</u>	<u>382.944</u>

Accountantshonoraria specificatie:

Controle van de jaarrekening	15.579	15.000	15.355
	<u>15.579</u>	<u>15.000</u>	<u>15.355</u>

4.4.2 Leermiddelen

Leermiddelen	284.918	262.875	265.893
Inventaris en apparatuur	251.649	196.300	216.890
Totaal leermiddelen	<u>536.567</u>	<u>459.175</u>	<u>482.783</u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
5. Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	10	-	98
Opbrengst beleggingen	-	800	720
Koerswinst gerealiseerd	-	-	7.059
	<u>10</u>	<u>800</u>	<u>7.877</u>
Financiële lasten			
Bankkosten/rentelasten	3.188	1.600	3.016
Kosten beleggingen	-	-	1.178
Koersverlies gerealiseerd	-	-	634
	<u>3.188</u>	<u>1.600</u>	<u>4.828</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-3.178</u></u>	<u><u>-800</u></u>	<u><u>3.049</u></u>

(Voorstel) bestemming resultaat baten en lasten

De verdeling van het enkelvoudige exploitatiesaldo over 2018 is, vooruitlopend op de goedkeuring door de Raad van Toezicht, al in deze jaarrekening verwerkt.

Het enkelvoudige positieve resultaat van Stichting Markant Onderwijs ad € 214.699 over 2018 is als volgt verdeeld:

	€
Algemene reserve	124.396
Bestemmingsreserve Mobiliteit	-18.012
Bestemmingsreserve BAPO	-55.685
Bestemmingsreserve Passend Onderwijs	164.000
	<u>214.699</u>

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting Markant Onderwijs
Cosunpark 21
4814 ND BREDA

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Markant Onderwijs te BREDA gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Markant Onderwijs op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- (2) de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Markant Onderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 (j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

accountants
onderwijs & kinderopvang

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 25 juni 2019
Wijs Accountants

Was getekend: Drs. A.A.J. Vogels RA

Kenmerk: 2019.0197.conv

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

BIJLAGE

E1 Gegevens rechtspersoon per 31-12-2018

*	Bestuursnummer	41869		
*	Naam en adres van de instelling	Stichting Markant Onderwijs Cosunpark 21 4814 ND Breda		
*	Telefoonnummer	076-5289360		
*	E-mailadres	info@markantonderwijs.nl		
*	Internetsite	www.markantonderwijs.nl		
*	Contactpersoon jaarverslag	ONS Onderwijsbureau, dhr E.V. Cools		
*	Telefoonnummer contactpersoon	088-8504771		
*	E-mailadres contactpersoon	e.cools@onsonderwijsbureau.nl		
*	Administratiekantoor	ONS Onderwijsbureau		
*	AK-nummer	401		
*	Brin-nummer + NAW gegevens scholen:			
06BB	Openbare basisschool De Klokkebei	Sterstraat 1	4851 BG	ULVENHOUT
11SJ	Openbare basisschool De Tweesprong	Kapelstraat 15	4817 NX	BREDA
12LV	Basisschool Het Noorderlicht	Cornelis Florisstraat 25	4827 CN	BREDA
18GP	Openbare basisschool De Springplank	Kriekenstraat 43	4847 HE	TETERINGEN
21PP	Openbare basisschool De Wildert	Twaalfbunder 2	4823 BJ	BREDA
23PD	Montessori + Breda	Jan Nieuwenhuyzenstraat 15	4818 RH	BREDA
	dislokatie: Montessori + Prinsenbeek	Straatweide 30	4841 ND	PRINSENBEEK
24BE	Openbare basisschool De Toermalijn	Zuster Boomaarsstraat 4	4854 KE	BAVEL
*	Bestuursnummer	59984		
*	Naam en adres van de instelling	Stichting Vrije School Breda Minckelerstraat 27 4816 AD BREDA		
*	Telefoonnummer	076-5713646		
*	E-mailadres	info@vrijeschoolbreda.nl		
*	Internetsite	www.vrijeschoolbreda.nl		
*	Contactpersoon jaarverslag	ONS Onderwijsbureau, dhr E.V. Cools		
*	Telefoonnummer contactpersoon	088-8504771		
*	E-mailadres contactpersoon	e.cools@onsonderwijsbureau.nl		
*	Administratiekantoor	ONS Onderwijsbureau		
*	AK-nummer	401		
*	Brin-nummer + NAW gegevens school:			
06OZ	Rudolf Steinerschool	Minckelerstraat 27	4816 AD	BREDA